

DARILO MLADINE REPUBLIKI

Letošnja dela na avtomobilski cesti »Bratstva in enotnosti« so pri kraju. Mladina je svoji socialistični republiki zopet podarila velik dar — nadaljnjih 95 kilometrov asfaltiranega cestišča, ki bo prihodnje leto zvezalo Ljubljano in Djevdjelijo.

Kot vsako leto doslej, so naši mladi ljudje tudi letos svojo delovno obvezo izpolnili pred rokom.

Minilo je dvajset let, odkar je mladi rod dežele na Balkanu poprijel, skupaj z drugimi, za kolo zgodovine in ga pričel obračati hitreje in hitreje. Od prvih nalog, ki so bile pomembne za neposredni uspeh ljudske revolucije, je mladina Jugoslavije od leta do leta sprejemala nove in nove. Pred nobeno, še tako težko nalogo ni klonila.

Bosanska krajina 1942, Vojvodina 1945, Brčko—Banovići 1946, Samac—Sarajevo 1947, Beograd—Zagreb 1948, Novi Beograd 1949, Jablanica 1950...

Dvajset let dela mladinskih delovnih brigad in dvajset velikih delovnih uspehov: na stotine kilometrov novih cest in železnic, nekaj gigantov naše mlade industrije.

To pa še niso vsi uspehi brigadirjev. Ob delu so se vzgajali tudi sami. V delovnih brigadah so se usposabljali za življenje. Prva leta so prevladovali tečaji za nepismene; danes pa se brigadirji spoznavaajo z moderno tehniko.

Odsek avtomobilske ceste Paraćin—Osiponica je končan. Do Beograda je ostalo še 58 kilometrov. Zadnji del delovne obveze, ki jo je sprejela mladina Jugoslavije na 6. kongresu LMJ, bo končan prihodnje leto.

Na bližnjem sedmem kongresu Ljudske mladine pa bo naš mladi rod prevzel spet nove in odgovorne naloge.

tribuna

LIST ZVEZE ŠTUDENTOV LJUBLJANSKE UNIVERZE

Leto XII.

Ljubljana,

14. novembra 1962

Štev. 21

Pred dnevi so z zagrebškega letališča odpotovali na turnejo v ZAR in Grčijo člani ljubljanskega študentskega kulturno športnega društva Akademik. Iz Zagreba so odpotovali s posebnim letalom Adria-avioprometa. Na turnejo so člani Akademika odšli po velikih organizacijskih in drugih pripravah, ki so obsegale predvsem številne vaje in gostovanja.

Tele-foto:

Joco Žnidaršič

Še nekaj dni je pred nami in z delom bo začela redna konferenca komunistov ljubljanske univerze, akademij, visokih in višjih šol.

V zadnjih mesecih preteklega študijskega leta in v tekočem letu potekajo intenzivne priprave na univerzitetno konferenco. To je čas, ko so v vseh osnovnih organizacijah, aktivih in fakultetnih organizacijah letne konference Zveze komunistov. Na njih polagajo komunisti obračun preteklega dela, ugotavljajo napeke in slabosti v svoji dejavnosti in upoštevajo izkušnje iz preteklega leta, sprejemajo delovni program za prihodnje obdobje.

V pripravah na konferenco razpravljajo komunisti o konkretnih problemih, ki se pojavljajo na visokošolskih zavodih, v luči razprave in sklepov IV. plenuma CK ZKJ, pri čemer povezujejo to razpravo z diskusijo o poročilu univerzitetnega komiteja za bližnjo konferenco.

Analiza problemov, ki jih je doslej postavila študijska reforma, nadaljnji razvoj reforme visokošolskega študija, vloga komunistov pri utrjevanju in nadaljnjem razvijanju družbenega upravljanja, nov sistem nagrajevanja pedagoškega in administrativno-upravnega osebja, problematika znanstveno-raziskovalne dejavnosti na univerzi, nadaljnji razvoj marksistične znanstvene misli, idejnost pouka in pouk predmeta Uvod v družbene vede, uvajanje sodobnih oblik in metod študija, organizacijsko-politično učvrsti-

tev osnovnih organizacij Zveze komunistov — so osrednja vprašanja, o katerih bo morala spregovoriti univerzitetna konferenca Zveze komunistov.

Obravnavo vseh navedenih in še drugih perečih vprašanj bo potrebno nasloniti na aktualna družbena dogajanja izven univerze. Kljub temu, da se jasno zavedamo, da problemov univerze ni mogoče reševati, ne da bi razumeli njeno ozko povezanost z dogajanjem v praksi, še vedno premalo poznamo dejanske procese, ki se razvijajo v naši družbi. Medtem ko smo večasih pretirano zaskrbljeni nad tem, kaj se bo zgodilo z diplomanti I. stopnje, pa premalo poznamo probleme, položaj in vlogo, ki jo naša mlada, zlasti tehnična inteligenca, v praksi danes že ima. Ko govorimo o idejnosti pouka, o posebnem predmetu Uvod v družbene vede, ni mogoče tega problema obravnavati ozko, zgolj s stališča organizacije in metod takega pouka. Tu je potrebno izhajati iz družbene vloge, ki jo bo morala opravljati naša bodoča inteligenca. Če pa tako gledamo na ta problem, se je treba zavedati, da ima proizvodni proces poleg tehnične tudi družbeno plat: proizvodne odnose.

Da bi zagotovili pravilno vlogo komunistov pri reševanju vseh poglavitnih vprašanj visokošolskih zavodov, bo morala konferenca temeljito analizirati in kritično oceniti dosedanje delo ter z ustreznimi sklepi nakazati nadaljnjo smer aktivnosti komunistov na univerzi.

Marjan Ulčar

PRED KONFERENCO

NI DRŽAVA V DRŽAVI!

V sedemnajsti št. Tribune je bil objavljen članek z naslovom »Zakaj država v državi v Naselju«, ki je obravnaval problem 6. bloka. Glede na to, da mnoge stvari niso resnične in da je ves članek napisan tendenciozno, se čutim dolžnega, da popravim anonimnega avtorja in prikazem probleme, takšne kot so v resnici.

Da bi bila slika preglednejša, bom na kratko nakazal, kako je prišlo do gradnje bloka. Združjenje jugoslovanskih železarn se je pred nekaj leti odločilo, da zgradi za potrebe svojih štipendistov v Ljubljani stanovanjski blok. Pri tem so sodelovale sledeče železarne: Zenica-50 ležišče, Skoplje-40 Jesenice-36, Ravne-30, Store-10, Nikšić-10 in Sisak 6-ležišče. Blok je bil zgrajen 6. oktobra preteklega leta. Pred vselitvijo je bil sestanek predstavnikov železarn, UO SN in univerze. Na tem sestanku so poleg drugega razpravljali tudi o pogojih za vselitev v 6. blok. Iz zapisnika tega sestanka je jasno razvidno, da so se predstavniki zedinili, da se novo zgrajena stolpnica vključi v SN in da se morajo vsi stanovalci držati pravil hišnega reda in disciplinskih pravil SN; vprašanje pogojev za vselitev je pa ostalo odprto, pravico vselitve pa so obdržali štipenditorji. Tu lahko omenimo še sestanek predstavnikov železarn v začetku tega meseca na Jesenicah, ko so mu prisostvovali tudi predstavniki UO SN in univerze, kjer so tudi razpravljali o pogojih za vselitev in o pravici vselitve v 6. blok. Tudi na tem sestanku niso prišli do kakšnih končnih odločitev, ampak so se samo dogovorili za izdelavo pravilnika.

Anonimni avtor je verjetno zasnoval svoj članek na neodgovornih izjavah posameznikov in na izmišljenih dejstvih, ker bi drugače stvari ne mogel tolmačiti stvari tako, kot jih je.

Drži, da posamezniki niso pravočasno oddali potrdila o izpitu, vendar ne zaradi tega, ker bi smatrali stolpnico za »svojo last«, ampak zato, ker so menili, da jih lahko oddajo samo štipenditorjem.

Članek govori tudi o neprijateljskih izpadih stanovalcev 6. bloka do ostalih stanovalcev Študentskega naselja. To so čisto navadne izmišljotine in grobe žalitve stanovalcev 6. bloka. Odnos med posamezniki v 6. bloku, kakor tudi do ostalih študentov v SN, je pristen in se odvija v kolektivni atmosferi. To lahko potrdi vsakdo v 6. bloku, kakor tudi v SN; avtorja pa bi hoteli opozoriti in vprašati, na čem je zasnoval svoje žalitve stanovalcev 6. bloka!

Če tu misli včasih vrženo steklenico, mu bom takoj dokazal, da s tem ni dovolj seznanjen, ali pa, da se ni hotel seznaniti. Predvsem bi hotel tovariša »anonimca« vprašati, kaj misli s »tihim prepevanjem in malo večjo veselostjo«?

Večkrat se je dogajalo, da je skupina veseljakov po polnoči priredila »gromoglasen koncert«, ki gotovo zbudi ves blok. Tako izzvani so nekateri posamezniki vrgli skozi okno kako steklenico in šli pred blok, da razženo izgreduke. Odbor bloka je takoj reagiral in dopovedal posameznikom, da ne bi smeli reagirati na tak način, čeprav so bili grobo izzvani, in jih je dal disciplinski komisiji, da jih primerno kaznuje. Dodamo lahko samo še to, da disciplinska komisija ni posvetila dovolj izživalcem in jih je kaznovala premilo.

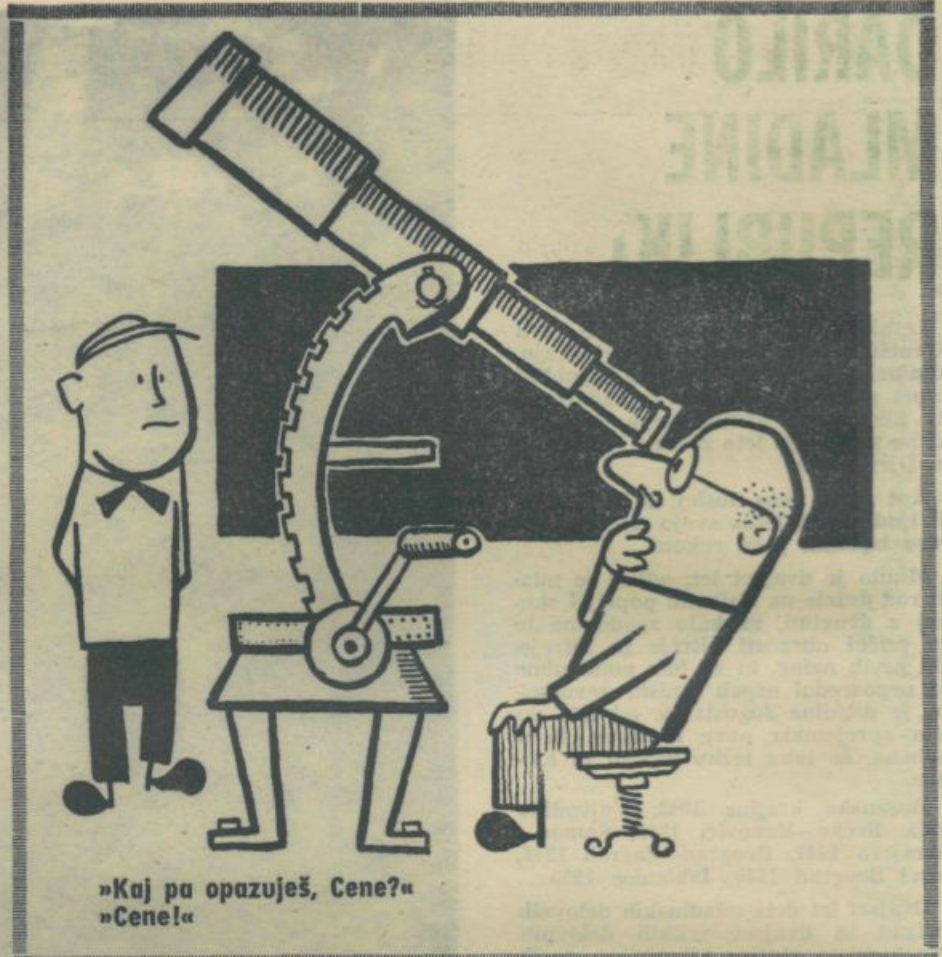
To je odgovor anonimnemu avtorju, ki se, ne vem zakaj, ni smel podpisati. Če ima pisec kake pripombe in konstruktivne predloge, ima dovolj možnosti, da to javno pove, mi pa bomo to pozdravili in radi sprejeli.

Hotel sem prikazati realno sliko 6. bloka in mislim, da ta blok ne more ustvariti in ne ustvarja temeljev za gra »Države v državi«. Čeprav pisec zaključuje svoj članek s trditvijo, da ne želi ustvarjati razdvojenosti, se mi zdi, da je ravno z načinom svojega pisanja, z neodgovornimi izjavami, ustvaril problem 6. bloka v SN.

Mirno lahko rečem, da 6. blok ni poseben problem in da ni nikakršna »država v državi«, ampak vedno del Študentskega naselja v Ljubljani. Dušan Bakić — predsednik odbora 6. bloka

Ker je to že drugi prigovor na članek Tribune, »Zakaj država v državi v naselju«, se čutim dolžnega, da na ta dva članka odgovorim in obrazložim namen in smisel sestavka.

Najprej samo formalna stran sprejemanja v IV. blok: mislim, da je najbolje, če prepisem besedilo 9. člena pogodbe, ki je bila sklenjena med Združenjem jugoslovanskih železarn in Skladom za izgradnjo študentskih domov pri univerzi v Ljubljani (podpis: predsednik Sklada, ing. Sodnik Dušan, predsednik Kuratorija, univ. docent dr. Kobe Peter in zastopnik Združenja jugoslovanskih železarn, ing. Hafner Matevž) z dne 1. oktobra 1959, ki je tudi temelj vseh sestankov, na katerih se je razpravljalo o pogojih vselitve in bivanja v 6. bloku. 9. člen pravi: Zdru-

ženje jugoslovanskih železarn se glede zasedbe postelj v tej stanovanjski stavbi (VI. blok) v celoti podvrže določbam pravil Sklada za izgradnjo študentskih stanovanj pri univerzi v Ljubljani in splošnim pogojem za sprejemanje — in bivanje študentov v študentskih domovih, po posebnem pravilniku, ki ga je potrdila univerzitetna uprava univerze v Ljubljani.

Res je, da je bil pred kratkim sestanek na Jesenicah, na katerem so sklenili, izdelati poseben pravilnik, ki pa ne bo v nobenem primeru pomenil spremembe 9. člena omenjene pogodbe, ampak bo samo že sprejeto pogodbo razčlenil, da bo razumljiva vsakomur.

Sicer se pa sama članekarja ne ujemata. Telebak trdi, da ni nihče izmed stanovalcev 6. bloka imel nič proti potrditvi o materialnem stanju, katerih sploh nisem omenil, in me zaradi teh podatkov skoraj ne gre napadati.

Kot najboljši odgovor na »nič protik«, navajam stavek iz članka predsednika sprejemne komisije, Skrt Karla (19. štev. Tribune), ki piše: »Primer zase je VI. blok v Stud.naselju, kjer se je udomačilo mnenje, da zanje ne veljajo isti kriteriji kot za ostale stanovalce.« Težko bi dobil podatke iz bolj »prve roke«. Kolega Bakić pove svoje mnenje o sprejemanju bolj odkrito in me dolži, da razmetujem z odločitvami, ki še niso sprejete. Sicer pa smo si že prebrali 9. člen iz pogodbe. Če bosta kolega še enkrat prebrala članek,

bosta opazila, da govorim na več mestih o posameznikih in nekaterih stanovalcih, kar še posebej poudarjam in da govorim o psihozi, ki se je začela širiti med ostale stanovalce; »ograjevanje« pomeni samo posledico vsega tega.

Poleg tega so tu še steklenice in prepevanje ponoči. Ne mika me diskutirati o tem, če se lahko poje in kje se lahko poje. Mislim pa, da sem svoje stališče že jasno povedal. Vendar se še enkrat sprašujem, kaj bi bilo, če bi katera steklenica res padla komu na glavo.

Naj zaključim! Nobene izjave ne zaniham in se jih upam braniti, če se nas uredništvo Tribune in bralci ne bodo naveličali. Priznam samo eno napako in to je, da je članek izšel nekoliko prepozno, ko so se stvari, kot vidim sedaj, že začele popravljati, na kar pa sem sam šele hotel opozoriti.

Zimšek Tone

Uredništvo Tribune z objavo odgovora predsednika VI. bloka in Zimšek Toneta zaključuje polemiko okrog članka »Zakaj država v državi v naselju«. Celotna polemika je pokazala, da problemi vendarle niso tako jasni in da stanovalci VI. bloka niso seznanjeni z vsemi določili za sprejem v SN. Menimo, da reševanje problematike sprejemanja, kaljenja nočnega mira in drugega, presega okvire našega lista in jih naj zato rešujejo odgovorni forumi v Študentskem naselju.

Uredništvo

UNIV. PROF. DR. ALOJZIJ VADNAL

Problem matematike na univerzi

Menda bom še najmanj pogrešil, če začenjam z ugotovitvijo, da je stanje matematike pri nas nezadovoljivo in zaskrbljujoče za naš nadaljnji razvoj. Zelo tuja in nesimpatična mi je misel, da bi iskal vzroke, ki so privedli do takega položaja. Želim pa opozoriti na obstoječa dejstva, podpreti prizadevanja za izboljšanje precej slabega položaja in podati nekaj misli, ki bi jih bilo morda vredno upoštevati pri našem bodočem delu.

Nedvomno je, da je položaj matematike pri nas zelo resen; to nam dokazujejo številne ugotovitve naših pedagoških in znanstvenih institucij, opozorila Društva matematikov in fizikov LRS in v nemajhnini meri tudi zanimanje, ki so ga za to problematiko pokazali naši najvišji družbeni organi. Znano je, da se s to problematiko že nekaj let ukvarja Svet za znanost LRS, prav nazadnje pa tudi Zvezni izvršni svet, katerega odbor za prosveto in kulturo je v juliju izčrpno razpravljalo o stanju matematike pri nas in sprejel vrsto zelo koristnih priporočil, da se neugodno stanje izboljša.

Po teh priporočilih se naj posveti posebna skrb dvigu kvalitete matematične vzgoje in matematične kulture, ker je matematika nepogrešljiva pri razvijanju znanstvenega mišljenja. Iz leta v leto se večajo potrebe po dvigu matematične izobrazbe in po matematikah raznih profilov in na raznih stopnjah. Aktivno obvladovanje matematike postaja vedno bolj očitno va-

žen pogoj za racionalen ekonomski razvoj vsake države. Uporaba matematike se širi na nova in nova znanstvena področja, pa tudi v moderno gospodarstvo. Pred desetletji se je matematika uporabljala skoro izključno samo v šolah; dandanes pa so se stvari bistveno spremenile: za matematiko in matematike se zanimajo razne znanstvene institucije, industrijska podjetja, statistika itd. Zaradi tega je treba posvetiti posebno pozornost vzgoji matematičnih kadrov za potrebe osnovnih, srednjih, višjih in visokih šol, za potrebe računskih centrov, ki naj bi bili opremljeni z modernimi elektronskimi računskimi stroji.

K delu za napredek matematike pa niso poklicane samo šolske organizacije, ampak tudi vse druge, ki lahko karkoli prispevajo k takemu delu. Svojo vlogo morajo pri tem delu odigrati zlasti Društva matematikov in fizikov, Društva prijateljev mladine pa tudi druge mladinske organizacije. Študentska organizacija na Univerzi brez dvoma lahko mnogo prispeva k takemu delu, saj njeni člani na svoji koži čutijo, da nekaj ne more biti v redu in da predstavlja marsikomu — in to včasih ne po njegovi krivdi matematika — zlasti v prvem letniku nepremostljiv problem.

Glede učiteljskega kadra se položaj na Univerzi popravlja, zlasti, če primerjamo sedanje stanje s stanjem n. pr. pred tremi leti. Univerzi je uspelo vzgojiti za naše razmere kar precej številan rod mladih matematikov, ki delujejo kot docenti ali predavatelji na raznih fakultetah. Končno

so se malo manj na ozko odprla vrata za specializacijo v inženirstvu. Močno pa še vedno primanjkuje asistentov.

Na gimnazijah, pa tudi na večini srednjih strokovnih šol, je položaj glede kvalifikacije učnega osebja za matematiko razmeroma ugoden, le da je razpoložljivi kader s pedagoškim delom daleč preobremenjen. Zlasti so preobremenjeni s številom ur pripravniki, ki se zaradi tega ne morejo za svoje delo metodično prav pripraviti, in se pravilno razvijati v svojem pedagoškem poklicu ter zasledovati razvoja svoje znanosti.

Porazno pa je stanje glede kvalifikacije učnega kadra za matematiko v osnovni šoli; pri tem mislim zadnje štiri letnike, kjer poučujejo matematiko predmetni učitelji. Ne bi našteval podatkov, ki jih je o tem zbralo Društvo matematikov in fizikov; v ilustracijo bi navedel le podatek za občino Ljubljana-center, ki je sicer na najboljšem, kjer pa kljub temu poučuje matematiko 50 odstotkov nekvalificiranih učnih moči, od katerih zna vsak samo to, kar si je pridobil kot dijak kake srednje šole. Moje osebno mnenje je, da izvirajo iz tega mnoge težave, ki jih srečujejo pri vzgoji na višjih stopnjah.

Matematika je predmet, ki se gradi od spodaj navzgor, in sicer zelo sistematično. Kdor nima osnov, ne more napredovati na višjih stopnjah. Prepričan sem, da smo želeli s šolsko reformo nekaj podobnega doseči. Ob začetku diskusije o šolski reformi mi je vzbudila posebno pozornost sugestija tov. K. Crvenkovskega, da naj najboljši pedagogi delujejo na nižjih stop-

njah. Izkušnja kaže, da smo doslej to sugestijo še najmanj upoštevali in to na vseh stopnjah pouka matematike. Pouk matematike se zlasti na osnovnih šolah zaupa ljudem, ki takemu delu niso kos in ki morda naredijo več škode kakor koristi. Zdi se mi, da je bolje, da matematika kot predmet odpade, če ni za to kvalificiranega učitelja. Obsojati je treba na naših šolah zakoreninjeno neumno mnenje, da da lahko vsakdo uči matematiko v višjih razredih osnovne šole. Če je že n. pr. kaka nekvalificirana učna moč primorana, da uči matematiko v teh razredih, potem bi ga raje poslali učiti na višjo stopnjo, kjer bo brez dvoma naredil manj škode, pa četudi ne bi dijakov prav nič naučil.

Nekaj težav, ki jih ima študent na univerzi pri matematiki, izvira iz današnje strukture mature. Taka matematika nam, matematikom, ne ugaja; s tem pa ne mislim zagovarjati mature starega tipa. Današnje pismene maturitetne teze so vsaj glede matematike zelo problematične in vodijo le pri najboljših dijakih do samostojnega dela. Dijak, ki ne izbere matematike za matura, študira matematiko proti koncu srednje šole manj intenzivno, zlasti pa pozablja starejšo snov, kot n. pr. trigonometrijo. Zaradi tega pride na univerzo z razmeroma slabim in neutrujenim znanjem matematike. Posledice tega so znane in jih marsikateri študent bridko občuti na svoji koži. O reorganizaciji mature je Društvo matematikov in fizikov dosti razmišljalo; izgleda, da bi bilo treba matura reformirati v tej smeri:

Se nadaljuje

PREDSTAVLJAMO UNIVERZITETNE CENTRE

Še pred nekaj leti so študentske menze v Zagrebu imele slab sloves. Stiskale so se v neprimernih, majhnih prostorih, študentov pa je bilo veliko in hrana je bila dostikrat upravičeno kritizirana. Nekatere menze so študentje zbadljivo imenovali »Dva kostura« ali »Tri kostura« itd.

Mnogo študentov je na »špici« povečevalo število pohajalcev, ki so se izgubljali v dolgih debatah in v mlatenju prazne slame. Zdaj se je vse to precej spremenilo. Neprimerne menze so zaprli, udeležba študentov na »špici« pa je občutno padla. Seveda to ne pomeni, da se sedaj študentje ne hranijo več v menzah oz. da je »špica« izgubila vse obiskovalce, pač pa, da je uspešno rešilo problem prehrane in štud. družabnega življenja in mnoge druge probleme, ki so tesno povezani z življenjem študentov.

Leta 1958 se je zagrebški velesejem preselil iz razstavnih prostorov na Savski ulici. Za zapuščene zgradbe in paviljone se je potegovalo več interesentov, med njimi tudi Zveza študentov. Studentje so takoj uvideli, kako bi jim lahko preurejeni prostori koristili. Dosegli so, da so jih dobili. Uspeli pa so tudi dobiti denarna sredstva za potrebne adaptacije in v začetku 1959 je bil svečano odprt Studentski centar. To je središče — edino v državi — kjer lahko študent prebije koristno in prijetno ves čas, ko ni na fakulteti pri predavanjih.

Studentski centar leži v središču mesta, v bližini več fakultet, univerzitetnih ustanov in študentskih domov. Na 25000 kvadratnih metrih površine stoje zgradbe in paviljoni, kjer so razporejene: študentska menza, expres restavracija z vrtom in slaščiarno, pomožne enote (skladišča, hladilne komore, priprava hrane z mesnico

Studentski centar - ponos zagrebskih študentov

STUDENTSKI CENTAR SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

tribuna 5 MINUTA POSLIJE

8

itd.), klubski prostori in čitalnica, učilnica, kino dvorana, komorno gledališče, študentska knjižarna, študentska brivnica, grafično — likovni servis, študentski servis ter upravni prostori centra. Tam ima svoje prostore tudi zagrebški univerzitetni odbor.

Štiri vrste v menzi

Sodobno urejena menza, sodoben način priprave in serviranja hrane je v centru problem prehrane študentov spravil z dnevnega reda. Kuhinja lahko pripravi dnevno do 16000 obrokov. Serviranje hrane je mnogo bolj organizirano kot pri nas v Naselju. Obroke delijo na štirih meslih istočasno (v štirih vrstah.) Hrano servirajo hitro in 8000 ljudi je postreženih hitreje kot 1200 v Ljubljani. Pri tem je treba povedati, da je na vsaki vrsti druga vrsta hrane, na eni izmed vrst pa servirajo dietno prehrano. Enak jedilnik se v eni dekadi praviloma ne ponavlja. Vzorce hrane seveda dnevno laboratorijsko pregledajo.

Pomembno vlogo pri študentski prehrani ima expres restavracija, kjer študentje dobijo razne specialitete na žaru in hitro pripravljena jedila. Cene so konkurenčne (v Zagrebu je precej expres in samopostrežnih restavracij). Zato se študentje te restavracije pridoma poslužujejo. (Za ilustracijo naj povemo, da stane npr. naravni rezek z ocvrtim krompirjem samo 175din, pa vendar pri takih cenah restavracija ne postuje z izgubo.) Če se zopet ozremo na ljubljanske razmere, vidimo, da smo precej zaostali. Pa ne samo na študentskem področju, na splošno je tako. V Ljubljani že več let govorimo o gradnji expres in samopostrežne restavracije, pa še sedaj ni nobene.

V Studentskem centru je vedno mnogo študentov. Izračunali so, da se giblje število študentov, ki dnevno cirkulirajo po raznih prostorih centra, okoli 15000. Večji del seveda odpade na obrate za prehrano. Pozabiti pa ne smemo, da je v Centru tudi učilnica z 260 sedeži, ki je vedno do kraja zasedena, poleg tega pa še čitalnica in klubski prostori.

Matineje za študente

V Centru je ena najmodernejših in najlepših kino dvorana v državi. V dvorani, ki

ima 1095 sedežev, so poleg kino predstav mnoge pomembne politične in kulturne prireditve. Tu je bil V. kongres SZDL NRH, koncert newyorške filharmonije, glasbena prireditev Zagreb 62 itd.) S to dvorano se po urejenosti (air condition, naprave za simultano prevajanje itd.) meri lahko le dvorana v Domu sindikatov v Beogradu.

S kino dvorano upravljajo študentje sami, tako kot z vsemi ostalimi objekti v Centru. Predvajalno politiko vodi svet za kino prireditve, ki je sestavljen iz študentov in zainteresiranih družbenih delavcev. Na programu so sami kvalitetni filmi. Ob četrtkih pa so posebne matineje samo za študente. Vstopnice za matineje veljajo le 30 din. Na ta način si ob pravilni programski politiki najširši krog bodoče inteligence pridobi vsaj minimalno filmsko kulturo. Vse matineje so seveda polno obiskane.

V gledališču je izbran repertoar

V posebni pritlični stavbi se nahaja Komorno gledališče, ena arhitektonsko najlepših malih dvoran. Dvorana, ki je bila pred kratkim dograjena, služi študentskim gledališkim skupinam, najvidnejšim jugoslovanskim dramskim kolektivom (Atelje 212, Jugoslovansko dramsko kazališče, Eksperimentalno gledališče iz Ljubljane. Malo pozorišče iz Sarajeva, zagrebško Dramsko kazališče in drugi). Mnogi od teh so že pristali na sodelovanje. Tako bodo imeli zagrebški študentje možnost, da v izbranem repertoarju komornega gledališča spremljajo vse najboljše jugoslovanske študentske in tudi ostale dramske skupine.

Dvorana komornega gledališča je bila dograjena z lastnimi sredstvi Centra. Vanjo so vložili 80 milijonov. To je poleg adaptacije učilnice že drugi objekt, ki so ga v Centru adaptirali z lastnimi sredstvi. Če prej smo omenili, da nekatere dejavnosti Centra pokrivajo lastne stroške in jih celo presegajo; druge pa imajo izgubo. Med »aktivne« dejavnosti lahko uvrstimo kino dvorano (ne mnogo), expres restavracijo ter predvsem oddajanje praznih paviljonov v najem, študentski servis in grafično likovni servis.

317 milijonov za študente

Studentski servis skrbi za honorarne zaposlitve študentov, podobno kot v komisiji za honorarne zaposlitve pri UO pri nas. V svetu študentskega servisa (organu družbenega upravljanja) so poleg študentov tudi predstavniki velikih podjetij — naročnikov za opravljanje honorarnih del. Zagrebški študentje se tega servisa precej poslužujejo. Večkrat se že zgodaj zjutraj nabere dolga vrsta študentov, ki čakajo pred okencem servisa. V lanskem letu je bilo preko servisa izplačanih 317 milijonov dinarjev, del tega pa je ostal na razpolago servisu. Visoki zaslužki so namreč progresivno obdavčeni. Tako so lansko leto iz tega denarja izdali 26 milijonov dinarjev za družbene aktivnosti Centra. Grafično-likovni servis dela na komercialni bazi in je največji proizvajalec plakatov v Jugoslaviji. V svojem okviru ima foto-laboratorij, sitotisk in seriografijo. Grafično likovni servis krepko pomaga proračunu Centra.

Če bi gledali center skozi gospodarsko prizmo, bi lahko Studentski centar primerjali s srednjem podjetjem, saj ima več kot eno milijardo skupnega bruto dohodka. Center ne dobi nobenih dotacij, je finančno samostojen, še več, je finančno »rentabilen«.

Odločujoča vloga študentov

Seveda pa vodenje in upravljanje, tako velikega objekta ni preprosta stvar, posebno pa še uspešno upravljanje. Delovni kolektiv in študentje, ki Center upravljajo, so se dobro zavedali velike odgovornosti in zaupanja, ki jim ga je izkazala družba (vrednost investicij znaša 700 milijonov). V toku obstoja Centra so oblike upravljanja zmeraj bolj izpopolnjevali. Študentski predstavniki enakopravno odločajo — obenem s predstavniki kolektiva in ostalimi predstavniki. Upravni odbor Centra sestavljajo predstavniki univerze, mestnih in republiških organov oblasti, delovnega kolektiva in predstavniki študentskega sveta.

Vrhovni študentski organ Centra je svet študentov, katere določa Univerzitetni odbor in fakultetna skupščina ZSJ. Svet študentov določa svoje predstavnike

v posamezne svete in v upravni odbor ter vodi politiko in delo študentskih predstavnikov.

Enakopravno sodelovanje študentov pri upravljanju se je pokazalo kot koristno; študentje so pričeli čutiti, da Center v resnici pripada njim in da je od njih odvisno zadovoljstvo vseh koristnikov.

Tribuna in obetajoči načrti

Svet za družbeno dejavnost je s svojo aktivnostjo mnogo doprinesel k afirmaciji Studentskega centra. Prireditve, organizirane pod skupnim naslovom »Tribuna 5 minuta posle 8«, so postale znane po vsej državi. Na tribuni se vsak teden, od ponedeljka do petka, vrstijo razna predavanja, diskusije ter razgovori z znanimi ljudmi iz političnega, znanstvenega, kulturnega, glasbenega in športnega življenja. Gostje na »Tribuni 5 minuta posle 8« so bili že: Kostja Crvenkovski, Milentije Popović, Koča Popović, dr. Jože Brilej, pa še Ivo Andrić, Josip Vidmar, Dobrica Ćosić, poleg njih pa še filmski režiserji in igralci, glasbeni kritiki, športni komentatorji in drugi. Na odru so se pojavili tudi ugledni inozemski gostje: sovjetski znanstvenik akademik Semjonov in astronom German Titov.

Tako široko zastavljena in visoko kvalitetna tribuna ima velik odziv med študenti. Vsak večer se zbere od 600 do 1000 poslušalcev. Vidimo torej, da je zanimanje študentov za raznovrstna kvalitetna in aktualna predavanja, diskusije in razgovore, zelo veliko. »Tribuna 5 minuta posle 8« si je po pravici zaslužila sloves ene najbolj uspešnih oblik idejnega izobraževanja študentov.

Studentski centar predstavlja zelo koristno ustanovo za zagrebške študente, katerih življenje je tako močno obogateno.

Izkušnje, pridobljene pri upravljanju Centra, bodo kasneje mnogim precej koristile. Zaželeno je, da bi se tudi pri ostalih univerzitetnih središčih sčasoma osnovali podobni centri, oz. dopolnili sedanji objekti z novimi, tako kot Studentski centar v Zagrebu, ki ni samo ponos zagrebških, ampak tudi vseh jugoslovanskih študentov.

Ko se danes konkretno lotevamo zastavljene naloge, da čez leto predstavimo vso našo častljivo univerzo, katera študijska področja vse premore, začnimo kar s FAKULTETO ZA STROJNIŠTVO. Najdeš jo v Aškerčevi ulici 16, v družbi z mnogimi drugimi fakultetami.

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO

STUDIJ na Fakulteti za strojništvo je stopenjski. Prva stopnja traja dve leti; daje strokovnjake višje izobrazbe, ki se lahko zaposlijo kot obratni inženirji. Prvi letnik študira po enotno urejenem učnem načrtu. Posluša v glavnem teoretične predmete iz svoje stroke. Medtem ko poslušajo slušatelji v prvem letniku prve stopnje skupno vse osnovne predmete, ki so potrebni za nadaljevanje študija, je v drugem letu skupen le še del predmetov, predmeti za usmerjanje pa so že ločeni. V drugem letniku se namreč študij deli v dve smeri: v energetske in tehnološke smer. Po svojem nagnjenju si izbere eno. Energetiki se podrobneje ukvarjajo s problemi energetskih virov in pogonskih strojev v obratu, medtem ko tehnološke zanima bolj sama obdelava materiala. — Tretji letnik študija oziroma prvi letnik druge študijske stopnje, ima spet skupna vsa predavanja, razen dveh, ki ju izberejo slušatelji po svoji presoji glede na nadaljnji študij, ki se bo v četrtem letniku delil predvidoma na tri smeri:

a) energetske smer — ki pa se še ožje diferencira v:

1. področje pogonskih strojev in termičnih naprav in
2. področje delovnih strojev in transportnih naprav;

b) tehnološko smer.

Prvi letnik posluša naslednje PREDMETE: Strojno risanje, Višjo matematiko I, Mehaniko, Tehnologijo gradiv, Osnove termodinamike, Elektrotehniko, Strojne elemente, Uvod v družbene vede in Predvojaško vzgojo. Kot obvezni seminar poslušas v drugem semestru še 15 ur Industrijske varnosti. Kot fakultativni predmet, ki je pogoj za vpis na drugo stopnjo, pa si izbereš en tuj jezik (angleščino ali nemščino ali ruščino).

Vsa predavanja in vaje imaš v glavnem na fakulteti, povprečno okrog 35 ur tedensko.

KOLOKVIJE pišeš skozi vse leto. Niso obvezni, so pa priporočljivi. Prisilijo te, da delaš sproti. Če pišeš kolokvij dobro, imaš pri izpitu ugodnosti. Če potegneš odlično oceno iz kolokvija, ti ga profesor prizna kot izpit, ali pa ti vsaj ni treba opravljati pismenega izpita. Vendar moraš kolokvij iz nekega predmeta pisati pozitivno, da lahko greš na naslednjega.

Poleg predavanj obiskuješ še VAJE: opazovanja v laboratorijih in delavnicah na fakulteti, praktične meritve na raznih strojih, gledaš strokovne filme, imaš vaje v Litostroju in tako dalje. V drugem semestru na brezplačni ekskurziji obiščete kako večjo strojno tovarno v Sloveniji.

PROGRAME izdelati lahko že na vajah na fakulteti, če si le priiden. Izdelati moraš od 15 do 25 programov Strojne risanja, kar ti vzame precej časa. Navadno študentje jemljejo programe domov, da jih dokončajo, ker zahteva izdelava programa brskanje po literaturi in precejšnjo mero že osvojenega znanja.

ORODJE Pri risanju programov nujno rabiš risalno peresa »Grafosa«. Skoraj nepogrešljiva sta tudi garnitura šestila in logaritemsko računalno; ni pa odveč, če premoreš tudi večjo risalno desko. Za nakup vseh naštetih naprav se zato skušaj že med počitnicami dokopati do nekako 25 tisočakov.

IZPITI so pismeni in ustmeni. Začno se šele po zimskih počitnicah. Izpitni režim ni najbolj blag. Pogoji desetih pozitivno pisanih izpitov v indeksu močno zredčijo vrste novincev.

LITERATURA Skripta za prvi letnik so v glavnem za vse predmete na razpolago. Vendar so za mnoge predmete glavna opora pri študiju za izpit lastni zapiski s predavanj. Če hodiš redno na predavanja, si v snovi bolj doma, imaš zapiske in izpit dosti lažje naštudiraš. Ostala, širša literatura je v srbohrvaščini, nemščini in ruščini. Izposodiš si jo lahko v Strokovni knjižnici na fakulteti, ali v Centralni tehniški knjižnici, ali pa jo dobiš v NUK.

ŠTIPENDIJE Večina študentov Strojne fakultete jih ima. Vsakoletne potrebe so še velike, tako da štipendije za strojništvo ni težko najti med razpisi tovarn, podjetij in raznih zavodov.

NASVET Tisti, ki kani iti prihodnje leto med strojnike, naj mu matematika in fizika ne bosta španska vas, če hoče, da bo dobro oral. M. T.

POJASNILO!

Oprostiti se moramo, ker je v zadnji številki zaradi nepredvidenih težav izostala Rubrika srednješolcev, tako da smo začeli s predstavljanjem fakultet šele danes. V prihodnje številki si bomo ogledali ekonomsko akulteto.

Tov. B. M. se za njegovo pismo lepo zahvaljujemo. Vse, kar ga zanima v zvezi s študijem veterinarstva, pa bo lahko zvedel iz ene prihodnjih številik Tribune.

SREDNJEŠOLCEM

PREDSTAVLJAMO VAM PRLEŠKI ŠTUDENTSKI KLUB

Pred nekaj tedni je Tribuna objavila članek o problemih pokrajinskih študentskih klubov in to me je vzbudilo, da napišem nekaj vrstic o delu enega izmed njih. Pravzaprav ne samo to, odločil sem se šele potem, ko sem prebral več kot skromne vrstice o klubih v poročilu za letošno skupščino ZSJ, ki med drugim ugotavlja, da od toliko in toliko registriranih klubov več kot polovica ne dela, oziroma samo životari. S tedenskim izhajanjem in povečanjem obsega Tribune se je odprla možnost temeljite razprave in boljše izmenjave izkušenj tudi na tem področju dela študentske organizacije.

Po datumu ustanovitve spada Prleški študentski klub med najstarejše na ljubljanski univerzi. Izhajajoč iz majhne obrobne pokrajine, so se študentje iz Prlekije vedno radi družili v Ljubljani. Nikdar jih ni bilo mnogo; tudi danes spada PSK med najmanjše klube. Kljub temu se je iz razgovorov o domači pokrajini in njenih ljudeh rodila marsikatera dobra misel o čim boljši povezavi z njo. Iz priložnostnih predavanj za prebivalstvo obeh občin na desnem bregu Mure — Ljutomer in Radgona — in časov, ko so člani kluba vsako leto naštudirali kakšno igralsko predstavo ter z njo med počitniškimi meseci nastopali po vaseh, so prešli na pomembnejše in politično zahtevnejše akcije. Sem spada zbiranje materiala iz NOB, izdaja prvega prleškega zbornika, proučevanje kadrovske politike in problemov štipendiranja in — pa kaj bi naštevali, to je že zgodovina, ki je vsakemu na razpolago v arhivu kluba. Dejstvo je, da se je klub močno uveljavil pri političnih forumih obeh domačih občin in da z obema vzdržuje zelo tesne stike. Ni redek slučaj, da pride kakšen predstavnik te ali one občine v Ljubljano in predhodno obvesti deset ali še več članov kluba, da bi se želel pogovoriti z njimi, ali pa celo predlaga sestanek kluba. Kljub vsemu pa smo v zadnjih dveh letih opazali stagnacijo pri delu, dokler se v lanskem letu ni število članov povečalo od 32 na 48. Takšen priliv novih moči se izredno dobro odraža v letošnji aktivnosti PSK. Poživili so družabno življenje, ustanovili folklorno skupino, ki ima za seboj že nekaj uspešnih

nastopov v Pomurju — omeniti moramo vsaj avgustovsko turnejo skupaj s Koroškim akademskim oktetom, in organizirali delovno akcijo v Vidmu ob Ščavnici, kjer so tri tedne gradili tečajniški dom v okviru vzorno urejenega centra za elektrifikacijo podeželja ter s tem tako rekoč nadaljevali delo starejših kolegov, ki so v letu 1956 pričeli graditi v istem kraju prvo univerzalno šolsko delavnico na vasi.

Sodelovanje s Klubom študentov Prekmurja, ki je drugi študentski klub v murskosoboškem okraju, je bilo prejšnja leta uspešnejše kot letos. Edina skupna akcija je bil ciklus predavanj predstavnikov OLO o gospodarstvu in kulturnih problemih v okraju. Ob skupnem aktivu ZK bi moralo biti to sodelovanje vsekakor pristnejše. Poudariti pa je treba, da je iz njega izšel sklad Štefana Kovača, ki razpisuje vsako leto pomembne teme s področja gospodarstva, kulture in zgodovine, ki so potrebne znanstvene obdelave. V triletnem obstoju se je sklad lepo uveljavil, odziv na razpis je vsako leto večji, posebno še zaradi tega, ker sklad priporoča študentom, naj jemljejo za diplomska dela teme z domačega področja.

PSK ne zanemarija niti športnega področja. Vsako leto organizirajo pod pokroviteljstvom UO ZST namiznoteniško prvenstvo študentskih klubov, v načrtu pa imajo tudi podobne turnir v odbojki. Želeli bi, da bi se prvenstev udeleževalo več klubov, saj se je doslej navadno odzvala le slaba tretjina.

V pripravi je nov zbornik Prlekije, ki bo prinesel o tem delu Slovenije več novosti kot karkoli, kar je bilo do zdaj objavljeno. Pobudo zanj je dal klub, prispevke pa pišejo priznani politični, prosvetni in kulturni delavci, ki izhajajo s tega področja. Izšel bo prihodnje leto, če bo članom kluba uspelo zbrati potrebna finančna sredstva. Razen tega bi radi v prihodnjem letu tesneje sodelovali z organizacijami LMS, za kar je bilo že doslej dovolj želja na obeh straneh, razvilo pa se ni predvsem zaradi tega, ker so ObK LMS skora vedno pozabili na kooptiranega člana s strani kluba.

Franček Lashaber

SUBVENCIJE LETOS

Subvencijska komisija pri Kuratoriju je ugodno rešila 781 prošenj. Pri povprečni subvenciji 3910 din zneso to 3.055.000 din na mesec.

Tovariši, ki so reševali prošnje za subvencije v letniku, bodo gotovo videli, da se odločitve Komisije ne ujemajo vedno z njihovimi predlogi in da se marsikje celo razlikujejo od njih.

Kjer so reševali prošnje s skrajno neresnostjo in po bratovsko predlagali skoraj vsem najvišje zneske, ne da bi upoštevali sprejete kriterije, tam gotovo ne bodo presenečeni nad spremenjenimi številkami. Tako delo meče slabo luč na vsa prizadevanja, da bi prenesli reševanje vseh podobnih nalog popolnoma v letnik.

Nekoliko presenečeni bodo na nekaterih fakultetah, kjer so se dela lotili resno, vendar so njihovi predlogi kljub temu nekoliko spremenjeni, čeprav je rang ostal isti. Komisija je namreč zvišala kriterije za 1000 din.

O honorarjih, ki jih zaslužijo študentje v času predavanja, nimajo vsi enakih mnenj. Nekateri jih prištevajo kar k rednim dohodkom. Menim pa, da kdor ob rednem študiju zasluži kakšen dinar, medtem ko morda njegov kolega zapravi čas in kakšen dinar v kavarni, ne sme biti prikraščen za subvencijo, kljub temu, da bo sedaj mogoče tepeše oblečen.

Prav tako je z delom med počitnicami. Študentje, ki cele počitnice delajo, bodo ob začetku šolskega leta gotovo

v boljšem materialnem položaju kot tisti, ki so počitnice samo uživali.

Manjšemu številu tovarišev je bila odklonjena subvencija zaradi pomanjkljivosti podatkov. Nekaterim je manjkalo samo leto imatrikulacije, ki je pa nujen podatek, da komisija ugotovi, če študent redno študira. Tu bi pripomnil, da subvencije niso namenjene slabim študentom, ki ponavljajo letnik na svoji ali kateri drugi fakulteti. Študentje, ki bodo podatke dopolnili, bodo lahko dobili subvencijo v decembru.

In komisija je vse napake popravila in pravično razdelila subvencije? Prav gotovo ne! Kljub nedvomni objektivnosti članov komisije in njihovem prizadevanju. Kjer niso letniki dobro opravili svojega dela, tam tudi komisija ni mogla v vsakem primeru najpravišnje odločiti.

Nekatere številke v formularjih bo treba vsekakor preveriti! Komisija ne dvomi, da je storila prav, ko je zaupala večini študentov, vendar se ne more odreči temu, da bi se o resničnosti podatkov še posebej prepričala. Kjer bodo ugotovljeni lažni podatki, bodo sledile sankcije v ZSJ in na fakulteti. Te bodo stroge, kajti kdor zlorablja zaupanje, ne zasluži drugega. Prepričan pa sem, da bodo to izjeme, če sploh bodo.

Odločitve komisije bodo prav gotovo deležne upravičene kritike, še več pa neupravičenih pripomb. Kdor je stal ob določanju predlogov ob strani, oziroma dajal neutemeljene pripombe, naj raje drugič sam pomaga, namesto da kritizira. Potem bo tudi on deležen kritike.

Morda pa ne?

S. G.

V petek, 16. nov. ob 20.30, bo v menzi študentskega naselja predaval tov. dr. Joža Vilfan, podpredsednik IS LRS: »O predosnutku nove ustave«.

Vabljeni!

NEVARNO JE BITI ŠTUDENT

Sredi preteklega leta je prišla v Venezuelo skrivnostna oseba. Prišla je prevzet ambasado Združenih držav, pa čeprav niti rojena ni bila v državi, ki jo je predstavljala. Problem njene nacionalnosti je bil sploh kompliciran. Rojena v Kataloniji, Španija, mladost preživela v Puerto Rico. Kako je potemtakem mogla nositi naslov ambasadorja Združenih držav? Odgovor je preprost. Moscoso, to je namreč ime ambasadorja, se ni obotavljal predsedniku Kennedyju pomagati pri ponovni pridobitvi Latinske Amerike.

V Venezueli, pravijo študentje, kontroliirajo vse množične organizacije z grožnjami in zvijačami. Zato ni prav nič čudno, da je Betancourtova vlada svetovala Moscosu, naj obišče centralno univerzo. Poleg varnosti, za katero mu je jamčila država, tudi Moscoso sam ni pozabil na različne varnostne ukrepe. Nepričakovano je prispel na fakulteto za arhitekturo, ki je sicer precej daleč od centralne zgradbe univerze in kjer so bili ekstremisti pri zadnjih volitvah nepričako-

vano premagani. Na fakulteto je prišel, ko so bila predavanja za tisti dan že končana. Toda to mu ni niti najmanj pomagalo, ker so bili, še preden se je lahko obrnil, že zbrani pred vhodom na fakulteto tisoči študentov, ki so zahtevali glavo preplašenega ambasadorja. Le-tega so hitro skrili v — za njegovo dostojanstvo — »neudobno« sobo in, pravijo, da je kavo, ki so mu jo ponudili, da bi si pomiril živce, razlil po hlačah enega svojih spremeljencev. Toda stvari se s tem še niso

končale. Študentje so šli tako daleč, da so zažgali ambasadorjevo limuzino. Tako se je Moscoso lahko prepričal, da se venezuelski študentje ne borijo samo proti »svoji«, vladni politiki, temveč delajo tako tudi z nepremagljivimi resolucijami.

Betancourtova vlada je smrten sovražnik univerze in študentovskega gibanja. Svoje zaveznike ima tudi v skupini profesorjev, od katerih so že mnogi dobili ponudbo, da bi služili diktatorju Pérezu Jiménezu in ki se čutijo na svojih položajih varne, kljub vsem študentskim demonstracijam. Vladna predstraža je tudi krščanska demokracija, ki je lani ustanovila posebne oborožene oddelke, ki naj bi zatrli študentske demonstracije. Krščanski demokrati uživajo podporo Francove Španije in se poslužujejo metod fašizma in španskega falangizma.

Neznosen položaj

Ob podpori teh zaveznikov hoče vlada razbiti univerzitetno enotnost. Napadi so bili že tako popolni, da je bil položaj skoraj nevzdržen. Samo junaškemu boju študentov in demokratičnih profesorjev se je treba zahvaliti, da so se ubranili nasilnih napadov. Vlada hoče obračunati z intervencijo univerze. Uradni tisk stalno napada demokratične sile. Kampanja se razvija v dveh smereh: na eni strani obtožujejo univerzo, da ne jamči pravice do študija »demokratičnim« študentom. Rektorja De Venanzija so obtožili, da je zašel v vode ekstremistov. Na drugi strani pa tisk obtožuje univerzo, še posebej pa študentske domove, da postajajo vojaške postojanke. Demonstracije, štrajki, oboroženi napadi in gverilske aktivnosti, trdi vlada, da so pripravljene, začete in vodene od tam.

Obtožbe tiska so samo zelo majhen del vladnih napadov. Centralno zgradbo uni-

verze je že večkrat zasedla armada, včasih tudi za več tednov. Položaj je bil že tako resen, da je minister za šolstvo prisostvoval seji univerzitetnega sveta, ko so razpravljali o Kennedyjevem obisku, da bi razpravljali o tem, katera oblika civilne straže bi pomagala ob obisku Američana. Le popolna mobilizacija študentov je preprečila te manevre. Policija je inspicirala študentske domove in rektorat. Razmetala je vse arhive in pisarniški material. Ko pa ni našla orožja (kako naj bo skrito na rektoratu!), je policija vztrajala na tem, da se vrne in nadaljuje »inspekcijo«.

Razkol s Kubo

Prekinitev diplomatskih stikov s Kubo je vzbudila široko reakcijo po vsej državi. Protesti so se izražali najbolj v pouličnih demonstracijah. Študentje so demonstrirali z ostalimi ljudmi in ustanovili ljudsko stražo. Vsi opozicijski časopisi so bili prepovedani. Betancourtove oborožene sile so noč in dan stražile na ulicah. Vse je bilo pripravljeno tudi za zaščito ljudske vstaje, ki bi lahko izbruhnila. Vojska je zasedla vse važne strateške položaje. Toda kljub temu so bile povsod akcije solidarnosti s Kubo in študentje so bili povsod med organizatorji. Pritisk je bil strašen. Stotine aretiranih so bile poslani v ječe. Samo s popolno izgubo ugleda je venezuelska vlada izvedla odločitve konference v Punt del Este.

Na kateri strani si?

Sledil je val gladovnih stavk, izrazi simpatij so deževali od vsespovsod. Opozicijske časopise, ki so objavili slike stavkujočih, so napadli. Vsi so zahtevali izpustitev zapornikov. Tako je Betancourt obljubil, da bo glavni del zapornikov izpuščen in da bodo uvedli postopek samo proti manjšemu delu. Po tej delni zmagi je bila gladovna stavka na univerzi, ki je trajala 14 dni, prekinjena. Vendar Betancourt ni držal obljube. Ječe so še vedno ostale polne političnih zapornikov. Tisoči mož in žena so se združili v ponovno borbo za izpustitev zapornikov in proti vladnim okrepom. Napačna politika vlade je vzrok, da postaja le-ta vse bolj izolirana od širokih ljudskih mas.

Na kateri strani barikad so študentje? Ze po tradiciji so vedno na strani pravice in vedno se bodo borili za popolno demokracijo, ki ne bo potrebovala pomoči tujih imperialistov. Študentsko gibanje je osvojilo principe »boja med študijem«, boja proti teoriji, ki skuša razvrednotiti njihove zahteve in njihovo revolucionarno tradicijo.

Pripravlja se nova kampanja. Študentje se bodo združili z vsemi demokratičnimi silami. Uspeh v bodočnosti bo odločilen za orientacijo dežele in nedvomno bodo študentje spet odigrali važno vlogo v predstraži tega gibanja.

Priredil J. Prešeren

Iz predavalnice v zapor

Pred leti so razne študentske zveze in časopisi izvedli široko akcijo za izpustitev Marie Rose Borrás in Heliosa Babiana, dveh katalonskih študentov, ki jih je zapri Francov režim. Sodelavec študentskega časopisa World student news je imel pred nedavnim priložnost, da je govoril z Mario Roso Borrás, študentko umetniške akademije, ki je že končala izpite in mora sedaj samo še diplomirati. Povedala je, da je srečanje Aula Magna l. 1956, ki je bilo tistega leta, ko je prišla na univerzo, vzbudilo zavest mnogih študentov... in med drugim tudi mojo.

»Nenadoma je vstopila policija«, je rekla Maria Rosa »in prekinila srečanje. Aretirali so mnogo ljudi in jih izgnali z univerze za dobo petih let.«

Maria Rosa je aktivno sodelovala v legalnem boju za študentske pravice. Kmalu po omenjenem dogodku je bila izvršena reorganizacija študentske organizacije. Maria je bila med drugim izvoljena za delegata svoje fakultete za kongres študentov umetniških akademij. Ko jo je sodelavec WSN vprašal za okoliščine aretacije, je povedala, da so jo aretirali istega dne z dvajsetletnim študentom Heliosom Babianom, študentom višje tehnične šole, ko sta pripravljala nenasilno stavko. »Aretiral naju je človek v padalski uniformi, s pištolo v roki«, je povedala, »in naju obtožil, da sva razpečevala letake.«

Odpeljali so naju na policijsko postajo, ne da bi naju vprašali za imena. Dobrodošlico so nama izrekli z udarcem v obraz. Kasneje so naju vprašali za imena in imena študentov — najinih kolegov, ki so delali v proti — Francovem gibanju. Ko sva zavrnila njihove zahteve, so naju tepli z gumičevkami. Rane so ostale na telesu še mesec dni kasneje. Tepili so naju od osmih zvečer do treh zjutraj. Tortura je bila grozna. Heliosa so žgali s cigareti in maltretirali vpricho njegove matere. Pet dni sva ostala na policijski postaji. Potem so naju odgnali v vojaško ječo pod obtožbo »poskus miriranja javne varnosti«.

»Koliko časa ste bili v ječi?«
»Osem mesecev in pol sem bila v zaporu brez procesa, ne da bi enkrat videla odvetnika. Potem so bile obtožbe proti meni ustavljene, Helios pa je obsedel v ječi Cáceres. Prisodili so mu sedem let.«

Vsa njena osebnost priča o tem, da se hoče še vedno boriti, trdno verujoč, da pripada zmaga njim, svobodoljubnim ljudem vse Španije, ki se z ramo ob rami s študenti borijo za svobodo dežele. Njen glas je poln obtožb, ko govori o skrajno nehumanih odnosih do zaprtih ljudi, na drugi strani pa je polna navdušenja, ko govori o študentski solidarnosti, ki jo izkazujejo političnim zapornikom — študentom v ječi.

»Čudovito je bilo, ko smo dobili cvetje, obleko in zdravila. Paketi so prišli iz Francije, Švice, denar iz Mehike. Vse to je bilo za nas seveda zelo koristno. Zelela bi, da bi vsi zaprti študentje po Španiji bili deležni take solidarnosti...«

»Zopet sem se vključila v boj proti Francovemu režimu, kajti ljubim svojo domovino, ki jo režim tako ponižuje in tepta.«

Prevedel P. BRESCAK

TELEGRAMI

ALŽIR:

Kot je izjavil predstavnik Nacionalne unije alžirskih študentov (UGEMA) na srečanju svetovnih univerzitetnih centrov v Tokiju, študira trenutno v tujini okoli 2000 alžirskih študentov, od katerih jih je okoli polovica vpisanih na francoskih univerzah. 353 Alžircev študira v ostalih zahodnih državah — od teh 160 v Švici in 83 v Zahodni Nemčiji. 380 Alžircev študira na arabskih univerzah, 280 pa v vzhodnih državah. Tudi pri nas študira nekaj študentov iz Alžirije.

FRANCIJA:

Letos je bil v Franciji mednarodni »Mesec prijateljstva« v štirih francoskih mestih. »Mesec prijateljstva«, ki je bil organiziran med počitnicami, ima namen zblížati študente iz vsega sveta z osebnimi stiki, izmenavo mnenj itd. »Mesec prijateljstva« je bil ustanovljen leta 1956 in ga od takrat organizirajo vsako leto. Letos se ga je udeležilo 700 študentov.

ITALIJA:

Profesorji in študentje italijanskih univerz so začeli v začetku oktobra enotedensko stavko, da bi opozorili na reformo univerzitetnega sistema. Po vsej deželi so se odzvali stavki. V Rimu, kjer so nekateri profesorji nasprotovali stavki, jih je več kot 100 študentov prisililo, da so prekinili z izpiti in predavanji.

ZDA:

V šolskem letu 1961/62 je več kot 58.000 profesorjev in študentov iz 149 dežel učilo ali študiralo na 1798 univerzah in collegeih. To je pred dnevi sporočil mednarodni inštitut za vzgojo. Tuji študenti, med katerimi jih je precej iz Afrike, Latinske Amerike in le 15% iz Evrope, so študirali tehniko, humanistične in naravoslovne znanosti, medicino itd.

ZDA:

Demonstracije in pretepi, ki so se končali s krvjo, so se odvijali v Oxfordu, država Mississippi, ko je prve dni oktobra prestopil prag univerze črni študent James Meredith. Univerza, ki je skozi 100 let svojega obstoja sprejemala samo bele študente, je odbila prošnjo 29-letnega študenta. Kasneje so ga sprejeli, začele pa so se demonstracije rasnih nestrpnosti: v demonstracijah je bil ubit francoski novinar in prebivalec Oxforda; 20 demonstrantov, policajev in študentov je bilo resno ranjenih, okoli 200 ljudi, med njimi tretjina študentov, pa je bilo aretiranih.

Kaj se dogaja v mladi

Veliko, in to je samo po sebi dobro znamenje. »Čredni instinkt« je izginil, avtorji nič več ne sledijo obnošenim shemam, mladi pisci se ne vdajajo več masovni hipnozi, kot se je to dogajalo pred nedavnimi. Po obdobju splošnega navdušenja in naivnosti, je šablonskemu pisanju preteklih deset let sledilo splošno stremenje; začela se je doba moralnega preiskovanja in notranjega vznemirjanja. Realnost si je nadela sivo ali celo črno barvo, kar je sprožilo med kritiki splošen alarm. Toda lahko smo pričakovali, da se bo nihalo kmalu obrnilo prav na nasprotno stran — in v resnici lahko rečemo, da je sivo-črno obdobje sedaj za nami.

Mladi pisatelji so se navdušili za teme, ki so obravnavale emocionalne odnose. Čez nekaj časa so se začele pojavljati knjige, katerih subjekti so bili zaprti v krog erotičnih odnosov in so bili povsem indiferentni do sveta, ki je bil izven tega kroga. Bil je kot nejasno, umazano steklo, skozi katerega se v ozadju vidita silhuete ljubimcev — ki se približujeta, zdaj oddaljujeta drug od drugega. Na srečo je tudi to obdobje že prešlo.

Sedanja situacija se zdi iz vseh gladišč normalna: veliko število mladih pisateljev se skuša na svoj lasten način približati, kot je rekel Josef Konrad, najvišji pravici poznanega sveta. Dosegli smo stanje ravnotežja ali dinamičnega ravnotežja, ki je rezultat mnogih različnih eksperimentov. To je vrsta ravnotežja, ki je vsakdanji kruh literature.

Nobenih čudežev ali duhov ni. Nobenih komotov ni, ki bi drveli skozi nebo. Toda tu je nekaj zvezd treh ali desetih dimenzij, ki jih vidimo v njihovih brezštevilnih konstelacijah.

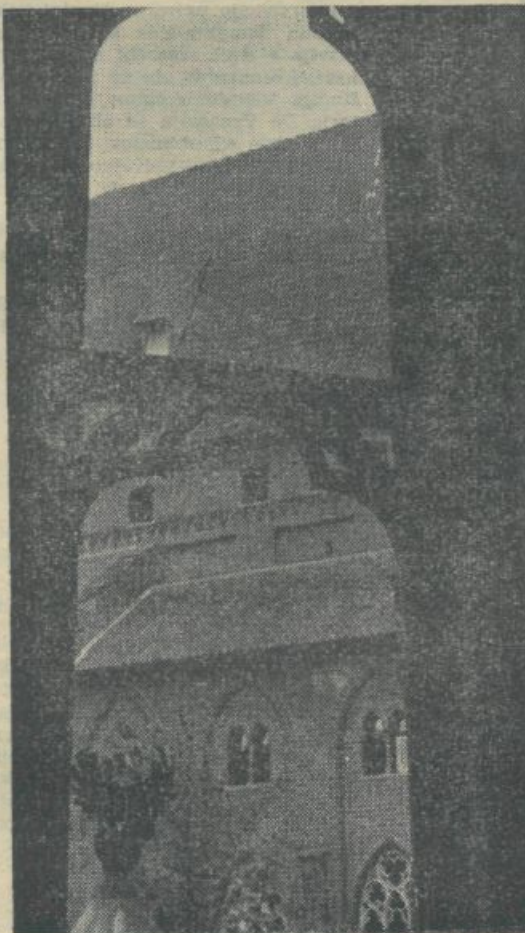
Predstavimo vas končno z nekaj avtorji.

Prejšnje leto je dobitnik Nagrade mladih, ki jo podeljuje Zveza socialistične mladine in uredništvo časopisa Sztandar M Codit Jansusz Krasinski. Ta pisec proze in tekstov za radio, čigar življenjska zgodba je težka in zamotana, je pred nekaj leti vzbudil pozornost s svojim prvim romanom »Obala klavrnega dne«, ki je vrgel novo luč na problem odporniškega gibanja. Nagrado mladih je dobil za knjigo »Prekinjeno potovanje« Bele Marianne. Ta knjiga se dotika socialnih problemov in jih prinaša bralcu na poseben, nenavaden način.

Pred nekaj meseci se je trgu pojavila njegova knjiga novel: »Kako veliko sonce«, katero je kritika z navdušenjem sprejela. Knjiga obravnava moderne teme, dogajanje pa se med drugim vrši tudi v Francovih jelah. Avtorja posebno zanima moralni problem ječe, kakor tudi jeziška atmosfera. Prižadeva si, da bi prikazal izvirne slike: množico dejstev prinaša z realnostjo in jih posploši z filozofske sinteze.

Podobna prižadevanja, v katerih hoče pisec premagati plitkost kakor tudi literarno deskripcijo in

poljski prozi?

Dvorišče križarskega gradu Malbork

metaforično abstrakcijo, vodijo tudi pisatelja Bogdana Wojdovskega v knjigi »Jobove počitnice«. Nedvomno je njegova knjiga najzanimivejši literarni dogodek sezone. Tudi ta roman pripada ciklu moderne proze

Najresnejši kandidat za Nagrado mladih je bil poleg Krasinskega Tadeusz Mikolajek iz Wrocława, avtor knjige »Po dežju«. Njegova proza ima avteničen, oster duh vojne in poveljnih prevratov. Kljub temu, da njegovo pisanje vzbuja včasih videz norenosti, pa spontano kaže na pisateljev talent.

Prav takšno pozornost zasluži tudi knjiga novel Tadeusza Jaszcyka. Pisatelj nam podaja sliko okupacije drugače kot preje omenjeni pisec. Dobo podaja kot normalno, vsakdanje. Knjiga leži na izkušnjah otrok, skozi svojo občutljivo naravo čutijo navskrižja teh krutih let.

Ta način izpovedi ima mnoge privrženca. Psiholška zaupnost je karakteristična tudi za zelo žensko prozo Magde Leje, čeprav skuša iti, posebno v delu »Pisma mojemu fantu«, mimo tega. V tem delu avtorica na neposreden način opisuje atmosfero tako imenovanih huliganov in skuša brez predsodkov razložiti problem »slabih« mladine, ki jo odrasli večkrat tako slabo razumejo.

Poskus podajanja današnjih socialnih tem je tudi delo Wrocławskega pisatelja Macieja Patkowskega. Njegovo delo preveva zdrav čut za in zanimanje za pasivnost, ki jo je navadno najti med mladimi. Glavni protagonist njegovega dela je teoretično študent, dejansko pa je to mlad človek, ki hodi po ulicah, ostaja v parkih in poseja v kavarnah. Njegov junak nima dovolj življenjske volje. Čez nekaj časa ga začne njegova vloga dolgočasiti; postane žoga v rokah usode. Knjiga, ki jo je pisatelj izdal pozneje, »Poldnes«, mu je prinesla literarno slavo in po njej so posneli film. To je zgodba fanta, proletarca Londonovega tipa ki se kot neke vrste današnji Martin Eden bori proti oviram, da bi na svoj način pridobil naklonjenost žene, samo da bi spoznal, da je bila to napaka.

Omeniti moramo še delo Aleksandra Minowskega. Njegovo delo »Nikoli na zemlji« je pravi celotni dandanašnji življenja. Zanimivo branje sta tudi njegova romana »40 ljudi na vrhu«, v katerem se avtor dotika »seksistencialističnih« ljudi. Jerzy Krasicki iz Krakova je pred časom izdal zelo obetajoč cikel »Na drugo stran«.

Zanimive probleme si zastavljajo tudi Andrzej Brychta v delu »Izsušena trava« in Mark Nowakowski v romanu »Ta stari tata« in Beniek Kwiciarz, kakor tudi psihološko-erotična struja, ki jo zastopajo Maria Paczowska, Krystyna Kieleskowska, Andrzej Bonarski in drugi. Izredno zanimiva pa so psihološka proza in eksperimentiranje Stanisława Grochowiaka, Władysława Trichecka in Stanisława Stancha.

Težko je danes izreči sodbo o mladi poljski prozi. Vendar jo imajo Poljaki radi. Slabo in dobro; kajti v vseh se odseva pojem Poljska, kar pomeni izkušnja, katastrofe in upanje.

Andrzej Dravicz
Prevedel Peter Breščak

PREDSTAVA - UPAJMO NE ZADNJA

Konec oktobra smo bili v Unionski dvorani pričati zanimivemu dogodku v naši študentski kulturi. Pravim: zanimivemu in pri tem milim še, da so tako prireditelji predelke. Predelke tako za študentsko publiko in za vso ostalo. Vrednosti izvedbe in besedila, scenarija, s samo »zanimivostjo« skoraj ne moremo poverovati.

Ni znano, ali je imel Akademik kot organizator predstave, namen sam zabavati zbrano študentsko publiko ali je hotel s svojimi ambicijami poseči še kaj dlje. Očitno je le, da je prireditelj hotela biti uvod v letošnjo sezono brucovanj in seznanjanje novincev z drugo platjo študentskega življenja, s platjo, s katero se bodo med svojim študijem vsaj nekateri zbrani prenatrpanosti študijskega programa manj spoznavali. Nehote se nam vsili tudi misel, da je bila ta prireditev tudi apel na to, da se ne bi povsem pozabila študentska tradicija in da bi se razširjala in utrjevala pot jednega in zdravega študentskega humorja in satire.

V največjo škodo prireditve je bilo to, da je bila pripravljena v naglici. To je bilo očitno skoraj preveč. Ali je res bila ta prireditev tako tesno v zvezi z odhodom Akademikovega vodstva in nekaterih njegovih skupin v tujino? Na vsak način je izvedba prireditve priganjala tudi »skorajšnji« zač-

tek brucovanj. Škodilo ji pa je končno morda tudi zanašanje na nezahvalnost in razumevanje študentske publike. Teh »vzrokov« pa bi vsakogar ne mogli opravičevati. Tako nam je predstava izvrvena kot neizdelana, medla, na silo skonstruirana. Revija humorja in glasse, revija, ki bi lahko bila nekaj izrednega, pa ni bila.

Tekst sam je dobil zadostno oceno publike, saj mu je zaploskala le enkrat ali dvakrat. Vse ostalo ploskanje je, tako kaže, veljalo glasbi. In tako bi bilo tudi prav, čeprav smo od orkestra pričakovali več razgibanosti. Zabavni zbor se nam je predstavil z nekaj novimi pesmimi, pa tudi tako medlo, da nam še ni potrdil upravičenosti svojega obstoja. Njegovo veliko delo, njegov večji uspeh se nam zdi še precej oddaljen. Predstavi je manjkala jasna režijska koncepcija, očitno je bilo pomanjkanje izkušnje, zato je bilo vse preveč začetniška in včasih celo diletantska.

Sodelovali so: študentje Akademije za igralsko umetnost, ki so preskrbeli tudi besedilo, jazz orkester »Ad hoc«, študentski zabavni zbor in še pevec — solisti. Pri tehnični izvedbi programa je sodelovala Zveza SOLT.

Jože Prešeren

POJASNILO JAVNOSTI

Spricho mnenj, objavljenih v Naših razgledih, Delu in Tribuni, da je bila s preimenovanjem revije Mlada pota v Probleme odvzeta mlademu, doraščajočemu rodu njegova revija, in spricho dejstva, da se takšna stališča ponavljajo, ne glede na nasprotna zagotovila, je uredništvo Problemov dolžno dati naslednjo izjavo:

V prvi številki Problemov je bila na ovitku pojasnjena narava sprememb, ki so narekivale preimenovanje Mladih potov v Probleme. Glede na dosledno neupoštevanje tega pojasnila in drugih stališč, ki govorijo v prilog omenjeni spremembi, je uredništvo Problemov pristiglo pred javnostjo ponovno ugotoviti, da so bili obrisi spremembe nega koncepta nakazani že v zadnjem letniku Mladih potov. Revija se slejkoprej obrača predseem k mladi generaciji in sicer v prepričanju, da njen interes ni omejen zgolj na literaturo in literarna vprašanja. Uredništvo Problemov bo skušalo v reviji zadovoljiti težnjo mlade generacije, da bi bila sposobna, orientirati se v čim širšem problemskem krogu sodobnega sveta in dogajanja v njem. V ta namen je že okoli zadnjega letnika Mladih potov, za razliko od prejšnjih letnikov, strnila širši krog ustvarjalcev, ki se imajo za del te generacije in skušajo izraziti njene probleme, njena hotenja, ali pa kot znanstveniki, javni delavci in publicisti, problemsko obravnavajo vsa tista področja podobnega življenja, do katerih mlada generacija ne more in ne sme biti indiferentna. V Problemih bo uredništvo ta krog še razširilo. Razumljivo je, da rojstne letnice tu niso najbolj odločilna stvar. Občutek odgovornosti pred mlado generacijo in pred javnostjo, pogumno in jasno izražena osebna stališča, stališča pa tudi volja, obravnavati snov stvarno in dostopno, brez samozadovoljenega intelektualističnega sprenevedanja, to naj bi bile oblike sodelavcev nove revije.

V zvezi z orisanim načrtom je uredniški odbor na pobudo posveta sodelavcev in v skladu z izdajateljem revije, CK LRS, sklenil, naj nove naloge revije izraža tudi naslov. Iz zornega je razvidno, da Problemu nikakor ne ukinjajo montorskega koncepta Mladih potov, temveč ga samo razširjajo, kajti nekdanji mentorski koncept Mladih potov po desetih letih izhajanja te revije terja dopolnitve. V tej zvezi je potrebno pojasniti tudi odnos nove revije do literarnega mentorstva.

Uredništvo Problemov meni, da literarnega mentorstva revije ne more opravljati mimo splošno kulturne naloge, ki si jo je zadala. Literatura, tudi znanstvena, ne nastaja izven splošnega življenjskega konteksta in ne more rasti, ne da bi se orientirala v čas in družbi. Literarno mentorstvo je ena izmed nalog revije. V skladu z razloženim kon-

ceptom je revija povabila k sodelovanju vse, ki sodijo, da je zahtevni program revije vsaj bolj ali manj v skladu z njihovimi hotenji. Zlasti je povabila k sodelovanju mlade ustvarjalce in njihove krožke, saj želi, da bi bila revija tudi njihovo glasilo. Želi pa tudi, da bi bila revija glasilo in tribuna vse mlade generacije, da bi jo mlada generacija sprejela kot svojo revijo.

Ali morejo po vseh teh zagotovilih trditi, da je bila s preimenovanjem Mladih potov v Probleme mladini odvzeta mentorska revija? To obožbo so si enostavno izmislili nekateri posamezniki, ki se morda ne strinjajo s konceptom Problemov, niso pa svojih pravih pomislekov pripravljeni javno razložiti. Namesto da bi s svojimi kritičnimi prispevki pomagali oblikovati in dopolnjevati zastavljen mentorski koncept Problemov, pripisujejo reviji stališča, ki jih ta nikoli ni zagovarjala. Na ta način svedeja skušajo javno diskreditirati njena prava stališča in hotenja.

Ce bo prihodnost pokazala, da Problemu zaradi razlogov, ki bodo nastali izven uredništva revije, ne bodo mogli uresničiti zastavljenega koncepta, to ne bo krivda uredništva in sodelavcev.

Uredništvo Problemov

J. D. Salinger

Odličan dan za banana-ribe

»Prav zares je bil samo navaden svilen robec. Lahko bi videla, kaj si stala blizu.« je rekla žena na tečajniku poleg gospe Carpenter. »Rada bi vedela, kako je prišla do tega. Zares je bilo, dragica.«

»To zveni, draga,« je soglašala gospa Carpenter. »Sybil, bodi tiho, mučička!«

»Si videla več stekla,« je rekla Sybil. Gospa Carpenter je vzdihnila. »V redu,« je rekla. Pokrila je stekleničko s sončnim oljem. »Zdaj nekaj in se igray, mučil Mamica gre v hotel, ker jo čaka gospa Hubbel. Prinesla ti bom olive.«

Ko je utihnilo, je Sybil takoj stekla proti ravnemu delu plaže in začela hoditi v smeri Fishermanovega paviljona. Ustavila se je, ko je prišla do mladega moša, ležečega na hrbtu. »Greš v vodo, videti veče stekla?« je rekla.

Mladi mož se je prestrašil in se z desno roko prijel za šepni rob svoje svečane obleke. Obrnil se je na trebuh, pustil, da mu je zvita brisača padla z oči, in poskutil na Sybil.

»Hej! Zdravo, Sybil!«

»Čakal sem te še,« je rekel mladi mož. »Ka je novega?«

»Kaj?«

»Kaj je novega? Kaj je na programu?«

»Moja očka pride jutri z avionom,« je rekla Sybil in brnčila v pesek.

»Ne v moji obraz, baby,« je zabical mladi mož in položil roko na Sybilin gleženj. »Dobro, gre za to, kdaj bo prišel. Ze ves čas ga čakam. Neprestan.«

»Kje je gospa?« je vprašala Sybil.

»Gospa?« Mladi mož si je stresel pesek z las. »To je težko reči, Sybil. Lahko je v kateremkoli od tisoč krajev. Lahko je

pri krojaču. Barva si lase na sivo. Ali pa dela punčke za revne otroke v svoji sobi. Zdaj je ležal nagnjen, roki je skrčil v pesti, postavlil drugo na drugo in se nanju naslonil z brado. »Vprašaj me kaj drugega, Sybil,« je rekel. »Lepo kopalno obleko imaš. Ce je kaka stvar, ki mi je všeč, potem je to modra kopalna obleka.«

Sybil se je zastrmela nanj in potem pogledala po sebi. »Ta je rumena,« je rekla. »Ta je rumena.«

»Ali res? Stopi malo bližje!«

Sybil je stopila korak proti njemu.

»Popolnoma grem imam. Kaka sem neumen!«

»Greš v vodo?« je vprašala Sybil.

»Prav resno sem to pretehtal. Zelo sem razmišljal o tem, Sybil, bodi vesela, da to veš.«

Sybil je k mlademu možu potisnila zračno blazino. »Treba je zraka,« je rekla.

»Prav imaš. Treba je več zraka, kot ga morem sprejeti. «Pe-sti je vzel proč in pustil, da je glava počivala na pesku. »Sybil,« je rekel, »zelo dobro gledaš. Lepo te je gledati. Povej mi kaj o sebi. Pri tem je prijel oba Sybilina gležnja. »Jaz sem Capricorn,« je rekel »Kaj si ti?«

»Sharon Lipschutz je rekla, da si ji dovolil sedeti s teboj za klavirje.«

»Sharon Lipschutz je to rekla?«

Sybil je odrezano prikimala.

Spustil je njene gležnje, prilegnil roke k sebi in naslonil lice na levi podlaket. »Dobro,« je rekel, »ti veš, kako je prišlo do tega, Sybil. Sedel sem tam in igral. Tobe ni bilo nikjer videti. In Sharon Lipschutz je prišla in sedla poleg mene. Nisem je mogel napoditi stran, ali ne?«

»Dae.«

»Oh, ne. Nisem mogel tega narediti,« je rekel mladi mož.

»Povedal ti bom, kaj je bilo.«

»Kaj?«

»Pretrgal sem se, kot da je ona ti.«

Sybil se je takoj sklonila in začela kopati pesek. »Pojdiva v vodo,« je rekla.

»V redu,« je rekel mladi mož. »To ti lahko tudi v vodi povema.«

»Drugič jo odleni stran,« je rekla

»Koga naj odlenim?«

»Sharon Lipschutz.«

»Ah, Sharon Lipschutz,« je rekel mladi mož. »Kako prihaja jo ta imena. Mešam spomin in želje. Nenadoma je vstal. Gledal je proti morju. »Sybil,« je rekel, »povedal ti bom, kaj bova delala. Pogledala bova, če zarava loviti banana-ribe.«

»K-a-?«

»Banana-ribe,« je rekel in razvezal trak pri obleki. Stelcel se je. Njegova ramena so bila bela in ozka, njegovo telo je bilo popolnoma modro. Zložil je obleko, najprej podolgem, potem se na tretjino. Razvil je brisačo, ki jo je prej imel preko oči, jo razgrnil po pesku in nanjo položil zloženo obleko. Obrnil se je, pbral zračno blazino in jo prijel z desnico, z levo pa je poskutil Sybilino roko.

Tako sta šla proti oceanu.

»Menim, da si videla malo banana-rib v tvojih letih,« je rekel mladi mož.

Sybil je prikimala.

»Sploh nisi? Kje pa vendar živiš?«

»Ne vem,« je rekla Sybil.

»Prav gotovo veš, moraš vedeti. Sharon Lipschutz ve, kje živi, čeprav je stara komaj tri in pol leta.«

Sybil se je ustavila in potegnila roko k sebi. Pobrala je navadno školjko in jo opazovala z narejenim zanimanjem. Vrgla jo je stran. »Whirly Wood, Connecticut,« je rekla in začela spet hoditi, s trebuhom naprej.

»Whirly Wood, Connecticut,« je rekel mladi mož. »Ali je to blizu Whirly Wood, Connecticut, kje tam?«

Pogledala ga je. »Tam jaz žim,« je rekla nepotrpeljivo. »Žitim v Whirly Wood, Connecticut. «Stekla je nekaj korakov pred njim, se prišla za levo nogo in dvakrat ali trikrat poskočila.

»Niti misliti si ne moreš, kako je zdaj postalo vse jasno,« je rekel mladi mož.

Sybil je spustila nogo. »Si brai delo. Mali črni Sambo?« je vprašala.

»Zelo je smešno, da me to vpraša,« je rekel. »Cisto slučajno sem jo prebral ravno sinoči. Dohtel jo je in jo spet prijel za roke. «Kaj misliš o njej?« je vprašal.

»Ali so tigri tekli ves čas okoli drevesa?«

»Mislim, da niso nikoli prenehali. Nisem se videl toliko ti-gro.«

»Bilo jih je samo šest,« je rekla Sybil.

»Samo šest?« je rekel mladi mož. »Temu rečeš ti samos?«

»Ali imaš rad vosek?« je vprašala Sybil.

»Kaj če imam rad?«

»Vosek.«

»Zelo. Ti ne?«

Sybil je prikimala. »Imaš rad olive?« je spet vprašala.

»Olive, da. Olive in vosek. Nikamor ne grem brez tega.«

»Imaš rad Sharon Lipschutz?« je vprašala Sybil.

»Da. Da, rad jo imam,« je rekel mladi mož. »Se posebej mi je na njej všeč to, ker nikdar ničesar noče tistim malim psom v hotelski loži. Tisti mali piček kanadske gospe, na pri-

mer. Najbrž ne boš verjela, da nekatere male deklice rade dražijo pičke. Sharon pa ne. Nikdar ni podla ali neprijazna. Zaradi tega jo imam tako rada.«

Sybil je molčala.

»Jaz imam radi čvečični gumi,« je končno rekla.

»Kdo ga nima?« je rekel mladi mož in si zmočil noge. »Uuu! Kako je hladna!« Spustil je zračno blazino. »Pocakaj trenutek, Sybil.«

Brodira sta po vodi, dokler ni voda segala do Sybilinega života. Potem jo je mladi mož vdirnil in jo položil na trebuh na zračno blazino.

»Ali si sploh kdaj nosila plavalno kapo ali kaj takega?« je vprašal mladi mož.

»Ne spusti me,« je zapovedala. »Drži me zdaj!«

»Misa Carpenter, prosim! Poznam svoj posel,« je rekel mladi mož. »Ti samo imej odprte oči za banana-ribe. Danes je odličan dan za banana-ribe.«

»Nobne ne vidim,« je rekla Sybil.

To je nerazumljivo. Njihove nazade so zelo čudne. Zelo čudne. Blazino je potiskal pred seboj. Voda mu je segala sko-rad do prsi. »Zelo tragično žitljenje imajo,« je rekel. »Ali veš, kaj delajo?«

Sybil je odkimala.

»Veš, plavajo v luknjo, kjer je veliko banan. Ko so enkrat notri, se obnašajo kot prašički. Ker, poznal sem nekatere banana ribe, ki so plavale v luknjo banan in jih pojedle osemindesetdeslet. Po-rinili se blazino in njenega potnika še korak bliže k oborju.«

»Naravno, da so potem tako debele, da ne morejo priti iz luk-nje. Ne pripelajo se vratom.«

»Ne pojdiva predaleč ven,« je rekla Sybil. »Kaj se potem zgodí s njimi?«

»Komu... kaj se zgodí?«

»Banana-ribame.«

»Ali, ti misliš, da potem, ko so pojedle toliko banan, ne mo-rejo iz bananine luknje?«

»Da,« je odurnila Sybil.

»Dobro. Nered ti to povem, Sybil. Umro.«

»Zakaj?« je vprašala Sybil.

»Zato, ker dobijo banana mrličico. To je strašna bolezen.«

»Val prihaja,« je živčno zaspila Sybil.

»Nič zato! Kar zanemarila ga bova,« je rekel mladi mož.

»Dva domišljavca.« Prijel je za Sybiline gležnje in potiskal na-prej. Blazina je prešla preko vala. Voda je zmocila Sybiline modre lase, vendar je bil njen krik poln zadovoljstva.

Ko je prišla blazina spet na ravno, si je Sybil obrisala obraz, z oči si je umaknila spet mokrih las in poročala: »Blazina sem eno.«

»Kaj si videla, ljubezen moja?«

»Banana-ribo.«

»Moj bog, nek je vzkliknil mladi mož. Ali je sploh imela banano v ustih?«

»Da,« je rekla Sybil. »Sest.«

Mladi mož se je nenadoma sklonil k Sybilini mokri nogi, ki je visela čez rob blazine, in jo poljubil.

»Hej,« je rekel lastnik noge in se obrnil.

»Hej ti! Ven grava! Imaš dovolj?«

»Ne!«

»Prav žal mi je,« je rekel in porinil blazino proti obali, pre-den je šla Sybil z nje. Ostanek poti jo je nesel.

»Zbogom,« je rekla Sybil in brez obžalovanja stekla v smeri hotela...

Mladi mož si je nadel svojo svečano obleko, jo tesno zapel in stlačil v šep brisačo. Pobrál je splozko mokro, nerodno zračno blazino in jo stisnil pod roko. Utrujen je blodil po mehkem vročem pesku proti hotelu.

V podprtličju hotela, ki ga je uprava določila za uporabo kopavcem, je žena s cinkovim mazilom na nosi vstopila v divgalo istočasno z mladim možem.

Vidim, da gledate moje noge,« ji je rekel, ko se je divgalo premaknilo.

»Prosim?« je rekla žena.

»Rekel sem, da vidim, da gledate moje noge.«

»Prosim. Situajno gledam na tla,« je rekla žena in se z obra-zom obrnila proti vratom divgala.

»Če želite gledati moje noge, mi povejte,« je rekel mladi mož.

»Ne glejte pa jih kot kak prekleti hinavec.«

»Pustite me, da izstopim, prosim,« je žena hitro rekla dekle-tu, ki je upravljal divgalo.

Divgalo se je ustavilo in žena je izstopila, ne da bi se obrni-la nazaj.

Imam dve normalni nogi in ne vidim najmanjšega prekie-tega razloga, da vsakdo tako zija nanje,« je rekel mladi mož.

»Peto nadstropje, prosim.« Vzel je ključ iz hlačnega žepa.

Izstopil je v petem nadstropju, šel vedloš hodnika in vstopil v sobo 507. V sobi je dišalo po novih

POPOLDNE Z DUBRAVKO

Spoznati Dubravko Tomšič, govoriti z njo in jo poslušati, ko igra, je doživetje. Presenečen si nad njeno skromnostjo in predanostjo umetnosti. V svojih nazorih ni ozka. Vsako umetnost sprejema le, če je dobra. »Silkarstvo, glasba, literatura... vse je povezano, vse družijo ustvarjalnost.«

Bali smo se, da se bo ustrašila naše ne tako majhne »delegacije«. Pa je bilo prav nasprotno! Odprla nam je sama, prijazna,

nasmejana. Formalnosti predstavljanja so zgledale tako nepriljubljene, kot morda še nikoli. Povabila nas je v sobo. Na sredi klavir. Simbol njenega življenja. Pa rože in punčke. Na okrogli mizici, okoli katere se posedemo, tri knjige. Med njimi Eros-Tanatos našega Gradnika in Camusove novele. To je torej soba tistih čudovitih klavirskih melodij. Povedali smo, čemu smo prišli in kaj nas zanima. Stekla je tista mehka beseda, ki jo reče prijatelj ali staremu znancu, ko mu govoriš o sebi. Tej besedi da baro še izkušnost, globoka prepričanost v resnico te svoje besede. Že po prvih besedah je zaslutila, da bo morala zopet pripovedovati svojo zgodbo.

»Zopet ta stara zgodba,« se je nasmejala. Tudi mi smo se nasmejnili; kajti njena zgodba res ni tako stara.

»S tremi leti sem začela igrati klavir. Po posluhu sem igrala narodne pesmi, ki sem jih mimogrede slišala. Potem sem začela igrati tudi druge stvari. Ko sem imela štiri leta, sem koncertirala v domačem krogu za družinske znanke, ko pa sem bila stara pet let (leto, ko sem vstopila na Akademijo), sem v Dubrovniku koncertirala tudi za javnost,« je povedala kot nekaj, kar je samo po sebi razumljivo. Dubravka je bila čudežni otrok...

Kje so bili tisti vzponi, ki so jo silili za vrsto črno belih tipk? Kako, da so se melodije, ki jih je slišala mimogrede, spremenile v gibe prstov, v novo melodijo triletnega otroka?

»Vse, kar lahko povem o tem je, da sem čutila globoko ljubezen do instrumenta,« je povedala.

Akademijo je Dubravka končala v Ljubljani.

»Ko sem imela enajst let, sem odpotovala v London in kasneje v New York. Njen učitelj: Rubinstein.

»Kako ste se znašli v Ameriki brez znanja angleščine in navad tamkajšnjega življenja?»

»Angleščino sem v kratkem obvladala. Poleg glasbenega študija sem morala vstopiti tudi na osnovno šolo. Čeprav sem imela četrty razred že doma za seboj, sem ga morala tam še enkrat obiskovati, ker pač nisem dobro obvladala jezika. Ta raz-

red z nižjo gimnazijo sem končala v treh letih, višjo gimnazijo pa v dveh... Seveda pa sem morala predvsem veliko vaditi in študirati glasbo, kajti zato sem šla v Ameriko. Glasbo sem študirala na najbolj znani glasbeni šoli v Ameriki — Juliet School of Music, kjer sem leta 1957 diplomirala.

Ko je Dubravka Tomšič diplomirala, ji je njen učitelj pianist in veliki glasbeni pedagog Arthur Rubinstein dejal, da se je sedaj vse naučila in da se zdaj lahko uči samo še od sebe.

Med bivanjem v Ameriki je Dubravka Tomšič velikokrat koncertirala. Navduševala je publiko v Chicagu, New Yorku v državi Colorado, v Kaliforniji.

»Katero mesto se vam je najbolj vtišnilo v spomin?»

»Lepo sen bila sprejeta povsod, kamorkoli sem prišla. Posebno doživetje pa je bil zame koncert v Coloradu, kjer je bilo v dvorani 3000 ljudi, ki so bili po koncertu navdušeni; žvižgali so, razbijali s stoli. Nekaj drugega pa je spet bil koncert v Moskvi. Ljudje so jokali in ploskali.«

Ko se je spet vrnila na stari kontinent, je začela svoje potovanje skoraj po vseh evropskih prestolnicah. Razen številnih koncertov doma, ki so ji vedno bili najljubši, so jo vabili skoraj po vsem svetu. Njena slava je hitro rasla. Dubravka Tomšič je postala pojem v sodobnem glasbenem svetu. Na tej poti ji je služila glasba, univerzalna govorica vseh narodnosti sveta.

»Ali bi nam lahko povedali, katera osebnost je naredila na vas najgloblji vtis? Tu mislimo zelo na splošno, ne samo iz glasbenega sveta. Osebnost, ki je pomagala k dozorevanju vaše osebnosti in pripomogla k vašemu uspehu.«

»Arthur Rubinstein.« Brez oklevanja se je odložila zanj. »Rubinstein, veliki mojster klavirja, mi je pomagal, da sem razvila svojo osebnost ne samo v igri, ampak tudi v življenju.«

»Vaše življenje je vsekakor pestro, polno doživetij, presenečenj in srečanj. Kako vse to deluje na vas?»

»Mislim, da je moje življenje navadno, kot kakšnega drugega človeka. Vsaj sku-

šam, da bi bilo tako... Vendar verjemite, da ni vse v življenju ploskanje... Včasih je potrebna tako majhna stvar, da je človek srečen...«

»Bi nam lahko opisali vaš dan? Mislimo dan, ko ne koncertirate.«

»Seveda lahko...« se je nasmejala. »Ob osmih zjutraj vstanem, pozajtrkujem in preberem časopise... Veste, rada spim. Ko sem študirala, sem morala tako zgodaj vstajati in sedaj bi rada malce nadoknadila. Potem dve uri vadim. Ob dvanajstih grem v mesto na kosilo; tu se srečam s prijatelji. Po kosilu gremo na turško... Potem, če je lepo, majhen sprehod. Potem urejam doma svoje stvari in če le morem, zopet dve uri vadim. Zvečer pa v Dramo, ali kamorkoli...«

»Kaj najraje berete?»

»Veste, prišla sem do preprostega spoznanja, da rada berem vse, kar je dobrega. Vendar se vedno znova vracam k Shakespearu. Omeniti pa moram še Gradnika in Kosovelove poezije.«

»Kaj lahko rečete o zabavni glasbi in jazzu?»

»Če je dobra, tudi to sprejemem. Dober jazz pa je tudi zame umetnost.«

Dubravka Tomšič je pred kratkim koncertirala po manjših slovenskih mestih. Zanimalo nas je, če jo pogodbe in koncerti preveč vežejo.

»To je del mojega življenja... In končno: zelo rada potujem.«

Se in še smo se pogovarjali. Povedala je tudi, da nima pred nastopom nikoli treme.

»Moje razpoloženje je odvisno od publike. Zanimivo je, da že takoj, ko stopim na oder, vem, kakšna publika je in kako me bo sprejemala. — kakšen bo kontakt z njo.«

Potem nam je še zaigrala. Chopina. In melodija, ki jo je zaigrala, tako kot čuti, je povedala več kot besede.

V začetku januarja, verjetno osmega, bo Dubravka Tomšič priredila celovečerni solistični koncert v Slovenski filharmoniji za študente. Organizator koncerta je študentska Tribuna

Tekst: Peter Breščak
Jože Prešeren
Fotografije: Jože Znidaršič

Obiščite nas v Mahagony Hallu

**Najbednejše rojstvo najmlajše
glasbene zvrsti
Bordeli in pogrebni zavodi
edini »odjemavci« raga, bluesa
in dixielanda**

Najbednejše rojstvo najmlajše glasbene zvrsti. Bordeli in pogrebni zavodi edini »odjemavci« raga, bluesa in dixielanda.

Trije datumi so v razvoju pristaniškega mesta na jugu Združenih držav, New Orleansa, obenem nevede pozitivno vplivali na razvoj nove glasbe, ki je imela sprva popolnoma nepomemben in lokalni značaj, a se je iz leta v leto s presenetljivo naglico širila po vsem svetu.

10. marec 1857 je prvi izmed datumov. To leto je prineslo zakon o omejeni prostituciji. Le-ta je v teh letih zelo dobro

cvetela in nastopila je nevarnost, da se bo vse mesto sprevrglo v velik bordel. Mestni možje so izdali strog zakon, ki je točno določal, kje se v mestu smejo za države prostitutke in so bile za kršenje teh določil predpisane zelo visoke kazni. Na primer: Za odpiranje bordela brez predhodnega dovoljenja mestnega sveta, je bila predvidena kazen do sto dolarjev ali trideset dni zapora. Kako točno je bil definiran ta zakonik, nam pove citat:

»Prepoveduje se dekletu ali ženi, ki prodaja svoje telo, postajanje na pločniku pred hišo, v kateri stanuje, na prehodu, vratih ali v veži te zgradbe. Prepoveduje se ji nedostojno posejanje na stopnišču, oziroma da se obregne, pokliče ali ustavi katerokoli osebo pri prehodu, prepoveduje se ji sprehanje po pločniku. Za kršenje tega predpisa je predvidena kazen — najmanj deset dolarjev za prekršek.«

Drugi datum je 1897, ko je bil predložen in še isto leto sprejet predpis Aldermana Storyja o odrejeni četrti mesta, v kateri so se zbrala vsa zabave željna dekleta. S tem zakonom, so se vsa zabavišča preselila v četrt Storyville, ki nosi ime po predlagatelju.

In še tretji datum, to je leto 1917, ko ukinejo vse legalne bordele; godbeniki izgubijo kruh in se pričnejo seliti po Združenih državah. Jazz je pričel s svojim zmagovalnim pohodom.

Omenil sem Storyville. To je bil predel mesta, kjer je kraljevalo zlo! Dekleta so propadala, Črnci, ki so umirali v bedi, niso poznali razen otožnega ritma bobnov in melodije godalnega instrumenta, ki je spominjala francosko-špansko pogreno koročnico, skoraj ničesar.

Godbeniki so si iskali utehe v alkoholu, nekateri so zapadli v trgovino z belimi sužnji, a le redki so se pravočasno umaknili iz scene, v kateri so denar in človeške »slabosti« potencirano vladale nad človeškim razumom.

V takih razmerah se je rodil način igranja klavirja, ki je dobil ime rag, obdobja pa — ragtime. Od začetka niso bordeli poznali glasbe, toda sčasoma je število teh vse bolj naraščalo, konkurenca je bila vse večja in da bi gostom napravili celo stvar še bolj privlačno, so si lastniki teh lokalov poiskali pianiste. Pianist je moral v zadimljenem lokalni igrati. Toda kako so igrali? Jelly Roll Morton, znani pianist Andersenovega lokala »Annex«, je igral tudi po sedem, osem ur nepretrgoma. To je za tri dolge opere!

Ranč 101 — sestajališče odličnih godbenikov

Poglejmo, kako je znani jazz kritik Barry Ulanov, opisal New Orleans!

»Mahagony Hall«, bordel, ki ga je vodila neka LULU White (op. pis.) in so sedni salon na vogalu ulic Bienville in Basin nam lahko odlično služita kot začetno mesto našega sprehoda po Storyvillu, v katerem je jazz cvetel od poznih osemdesetih let pa vse do 1917. Če se obrnemo proti jugu, leži med nami Južna železniška proga, to je prostor razrit z mnogimi železniškimi tiri, ki vodijo od ulice Basin pa do železniške postaje v ulici Canal. Za hišo niže, v smeri vzhod, v Ibervilleški ulici, stoji »Annex« Toma Andersona, a takoj za njim v ulici Franklin lokal »Ranch 101«. Le-ta se je razvil do leta 1910 iz neke vrste pristaniške gostilne v prostor, kjer se je igral odličen jazz. Tu so igrali kornetist King Oliver, klarinetist Sidney Bechet, Bop Foster in Emmanuel Perez. Lastnik »Rancha« je odprl na drugi strani ulice plesno dvorano »Tuxedo«. »Tuxedo« je bil prostor mnogih policijskih racij in na koncu tudi umora lastnika lokala Phillipsa. V »Tuxedu« so igrali med drugimi Freddie Keppard — kornet, kasneje odlični klarinetist Johnny Dodds, Oscar Celestin pa je vodil svoj ansambel, ki je nosil naslov »Tuxedo Band«.

Nekaj hiš niže od »dvora« Lulu White, na vogalu ulic Liberty in Bienville, stoji kavarna »Poodle Dog Cafe«. To ime je bilo za kavarne zelo priljubljeno, tako da se je širilo od pričetka pa do 1920 po vseh Združenih državah. V skoraj vsakem mestu je bila kaka kavarna s tem naslovom. Celotno Washingtonu je bila kavarna »Poodle Dog Cafe«, prva, ki je dajala zaslužek Duke Ellingtonu. V ulici Iberville je še kavarna Petea Lale, ki je bila zelo priljubljena zaradi dobre pijače in dobre glasbe. Tu so včasih vodili orkester Kid Ory, King Oliver in Louis Armstrong. Če se sprehodimo iz središča mesta vzdolž ulice Basin, pridemo do pokopališč. Tudi ulici Iberville in Conti vodita do pokopališč. Če se sprehodimo po ulici St. Louis in aveniji Lafitte, pridemo do trga Beauregard, kjer stoji Občinska dvorana. V parku »Trg Kongoa« so črni sužnji, seveda samo tisti, ki so dobili dan svobode, plesali in peli ob spremljavi tam-tama in uživali ob čarobnih obredih. Tu je bila repriza vsega tistega, kar so njihovi starši doživljali na črnem kontinentu. Slišale so se nevsakdanje pesmi, prav čudni kriki, vendar že pod vplivom francosko-španske kulture. Mnogi turisti, ki so obiskali New Orleans še pred pričetkom Državlanske vojne, so bili priča tem črnim »apolpraznikom«. Nihali so v ritmu tam-tama, bobna, ki je bil napravljen iz soda in prekrit z govejo kožo, padali nevede v ekstazo in peli, skratka, obnašali so prav tako kot Afričani. Staccato akcenti so se ustvarjali ob udarjanju govejih kosti kot kastanjete. Mnogi afriški instrumenti, plesi in ritmi, so se celo udomačili v Cenralni in Južni Ameriki, in se kasneje razvijali v rumbo,

Jelly Roll Morton

mambo, kongo in druge. Na Kubi, Argentini in Braziliji, se je glasba razvijala podobno kot v New Orleansu — na trgih. Jazz je bil dvakrat pod vplivom »Trga Kongoa«. Prvič posredno v New Orleansu, ko so »bebop« godbeniki odpotovali na Kubo po to, kar so v zgodnji dobi ja—dali.

Prehod godala — pihala

Konec osemdesetih let črnski godbeniki v Storyvillu niso uporabljali več godalnih instrumentov, kajti sčasoma so jih pričeli zanimati instrumenti belih, ki so dajali več možnosti za »izpoved«. To so bili pihalni instrumenti, kot so kornet, pozavna in klarinet. Ritem je dajal, razumljivo, klavir. Take zasedbe so, brez klavirja in basa, igrale na pogrebih, porokah, političnih zborih in praznikih. (Četrtilj, Dan dela, Dan predsednika Jacksona in karneval). Tu so se glasbeniki ogreli in igrali tako, da so spravili ljudi, ki so jih spremljali, v pravi delirij. Kako tudi ne bi! Saj so še danes, po tolikih letih deležne izrednega priznanja skladbe, kot so »When the Saints go Marching In«, »Didn't the Ramble?« »Hing Society« in morda daleč najkvalitetnejša kompozicija »Tiger raga«.

Jazz, kakršen se je igral v črnski četrti New Orleansa, je pričel zanimati tudi bele godbenike. Sprejet je bil po besedah Barryja Ulanova: »... kot mešanica ravnodušnega sprejemanja in fanatičnega entuzijazma, ki vedno spremljajo integracijo neke umetniške oblike v kulturi.«

Na koncu pogledimo še, kdo so bili prvi godbeniki v zgodovini jazza.

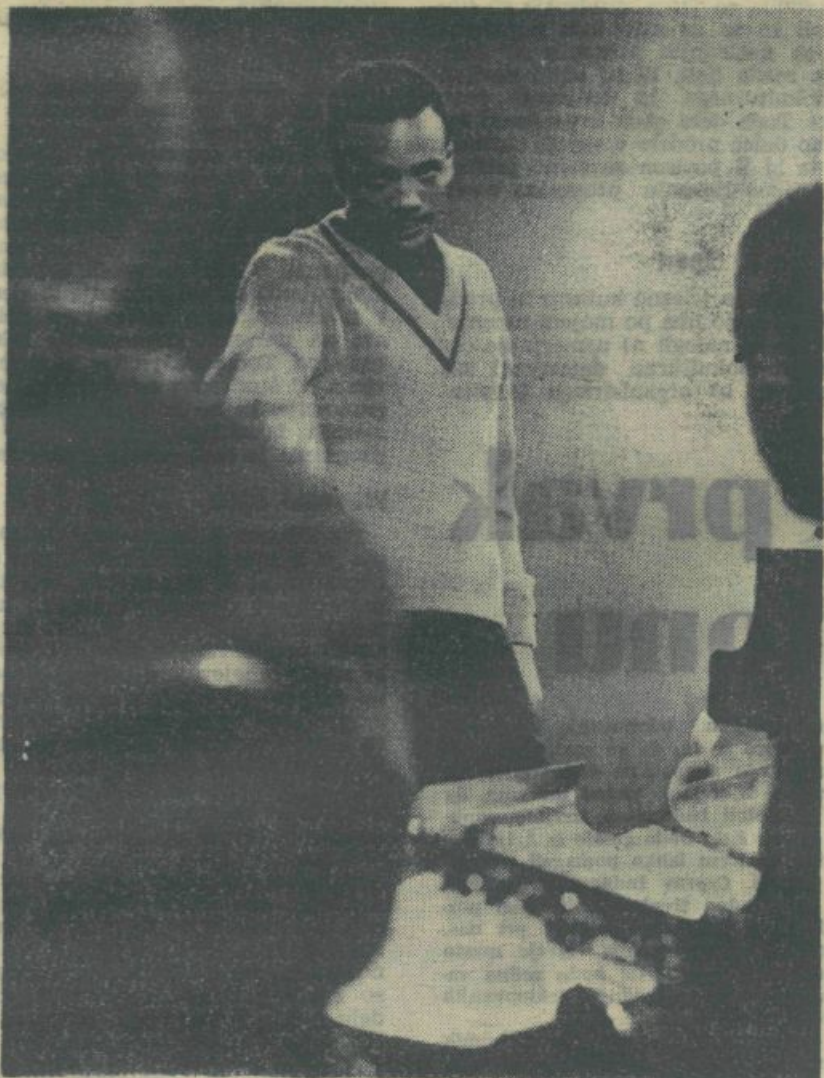
Omenil bi »Ragtime Band«, orkester Buddija Boldena, ki je igral na zabavah in drugih prireditvah od leta 1895 do 1907. Važen je zato, ker je prvi fiksiral sestav neworleanskega orkestra, ki sestoji iz enega ali dveh kornetov, klarineta, pozavne, kontrabasa, kitare in bobnov. Od kornetistov bo še omenil Freddieja Kepparda, ki je zamenjal violino z kornetom menda zato, ker ni znal brati not, in je ustvaril impresivno podobo neworleanskega kornetista. Edinstven je njegov posnetek skupaj z klarinetistom Alphonzom Piquom in orkestrom »Olympia« v skladbi »High Society«. Še večji sloves se je ustvaril King Oliver, ki je tradicionalni jazz »odnesel« v Chicago.

Vsekakor pomemben je pozavnist Kid Ory, nato klarinetisti Johnny Doods, Sidney Bechet. Zal je bilo v New Orleansu malo pianistov. Mislim na dobre. Godbe, ki so igrale na sprevedih in na odprtih prostorih, so bile brez klavirja, tistega dobrega med pianisti, ki so igrali po lokalih, je bilo zelo malo. Klavirista s kvaliteta Kepparda, Oliverja, Armstronga in Noona pa skorajda sploh ni bilo. Omembe vreden je Jelly Roll Morton, ki je bil pravi lik neworleanskega pianista.

V zgodovini jazza sta pustila najgloblji vtis, basist Pops Foster in bobnar Zutty Singleton.

ivo Straki

IZ JAZZ KOLEDARJA

Quincy Jones je sestavil spomladi leta 1959 svoj prvi največji ameriški orkester z namenom, igrati jazz, v katerem se bo čutil izključno evropski duh. S svojimi šestindvajsetimi leti, bil je mnogo mlajši od marsikaterega člana svojega orkestra, je dosegel zavidanja vredne uspehe. Nobeden vodja jazz orkestra ni s šestindvajsetimi leti posnel toliko LP gramofonskih plošč kot on; vodil je novi veliki jazz orkester za Dizzijsa Gillespija in tesno sodeloval s Caunt Basiem. Harry Erison je Quinsija Jonesa tako okarakteriziral: »Če ta fant napiše kako noto, bodite gotovi, da je pravilna. In še to — je eden izmed najpriljubljenejših in najpoštenjših mož v tem poklicu.«

INDEKS IN... ŽOGA

Tokrat smo za razgovor o študiju in športu izbrali DANILA BREZIGARJA, nogometaša Olympije.

■ Najprej seveda osnovni podatki!

Danilo je absolvent ekonomije. Do konca študija mu manjka le še en izpit. »Gotovo je, da bi ga že lahko opravil«, pravi, »tako bi tudi diplomiral v predpisanem času.«

Nogomet sem pričel igrati nekako pred desetimi leti doma v Solkanu, pri klubu Branik. Ko sem prišel v Ljubljano, sem igral sprva za Ljubljano, kasneje pa sem pristopil k današnji Olympiji.

■ Ali si se moral vsled študija kdaj odpovedati nogometu?

»Z nekaj truda sem uspel kar dobro vskladiti zahteve študija in svoje športno udejstvovanje.«

■ Kolikokrat na teden treniraš?

»Treninje, še bolj pa tekme, se v II. zvezni ligi precej razlikujejo od slovenske lige, kjer sem prej igral. Prost sem le v ponedeljek in soboto, pri tem pa je priporočljivo, da od četrta do nedelje hodim s kurami spat.«

■ Kakšne prejemke imaš v liškem tekmovalstvu?

»Po pravilniku nihče ne more preseči 45.000 din na mesec. Stalna postavka pri meni je 22.000 dinarjev, ostalo pa lahko dosežem pač glede na to, kakšni so uspehi na terenu. Doseženi goli posamezniku posebej ne koristijo, saj bi tak način precej škodoval uspehu celga moštva.«

■ Kaj sodiš o prepričanju, da Slovenci niso za nogomet?

»Osebnost sem prepričan, da glede telesnih zmogljivosti Slovenci prav nič ne zaostajajo za ostalimi nogometaši. Razlika je le v tem, da se naši rojaki v večini primerov poleg nogometa posvečajo še poklicu oziroma šoli. Ustvarjajo si tako imenovano eksistenco v življenju, kjer pa nogometu ne dajejo odločilne vloge.«

■ Zdaj pa še o današnjem nadaljevanju »prekinjene partije«.

»Škoda, da sem se pustil izzvati. Klubu bi vsekakor bolj koristilo, če bi na naslednjih tekmah igral. Tokrat bom igral le v drugem delu — prijateljskem. Mislim pa, da bo v ostanku ostal rezultat nespremenjen.«

■ Se neizogibno vprašanje o študentskem športu!

»Študentsko športno organizacijo poznam. Večkrat sem nastopil tudi za klub goriških študentov in pa na ekonomijadi v Zagrebu, kjer smo se uvrstili menda na tretje mesto.«

Večkrat tudi opazujem mali nogomet v Naselju. Kar dober nogomet igrajo. Z vztrajnim delom bi marsikdo precej dosegel, seveda bi pa pri tem nujno trpel študij. Uspeh v republiškem tekmovalstvu pa tega ne bi odtehtal.

Mislim, da študentski šport brez večjega vlaganja materialnih sredstev za igrišča, opremo in vadi telje, ne more kreniti z mrtve točke.

■ Načrti za prihodnost?

»Študij nameravam končati neke v aprilu. Čeprav želijo v klubu, da bi sodeloval še leto ali dve, sem se odločil, da odidem v JLA jeseni; še prej pa bi se za dva ali tri mesece zaposlil.«

NEKAJ MISLI O ŠPORTU NA UNIVERZI

Odveč bi bilo v razpravi izhajati iz samih začetkov telesnokulturne in športne dejavnosti na naši univerzi. Ta je iz začetnih in skromnih oblik rastla in končno dobila danes že svojo popolno podobo, le da ni še povsem izoblikovana in da je ne moremo povsod ocenjevati z enakimi merili.

Ves ta razvoj od skromnih začetkov pa je temeljil na skupnih prizadevanjih, namreč, omogočiti študentom telesnokulturno in športno aktivnost v dveh smereh: a) v množični — rekreativni aktivnosti in b) v vrhunskem športu. V obeh primerih so bili nosilci te dejavnosti študentje; usmerjevalci pa prav tako študentje, oziroma njihova organizacija. Menda je to dovolj, da so se v vseh pogledih kazala skupna prizadevanja, ki so šla v tej smeri, da bi se čimveč študentov na naši univerzi vključilo v telesnokulturno in športno dejavnost.

Sodelovanje in izpolnjevanje nalog

Če izhajam iz teh misli, je bilo sodelovanje tisti osnovni pogoj, ki je lahko v celoti privedel do tega, kar imamo danes: resnično kvalitetno študentsko športno društvo Olympija (kdor ne ve — tu so študentje le v večini). Zvezo študentskih športnih organizacij in naposled streha na tej dvonadstropni stavbi, Komisija za telesno kulturo in predvojaško vzgojo pri Univerzitetnem svetu.

Mar bi bilo mogoče doseči in izoblikovati vse te oblike, po katerih se danes odvija telesnokulturna in športna dejavnost naših študentov, če bi ne bilo pravega sodelovanja, ki je bilo in bo pogoj nadaljnjega dela, rezultatov in uspehov.

Te, že večkrat postavljene naloge, morajo biti naš končni cilj, katerega moramo skupno doseči, s skupnimi prizadevanji, toda vsak z izpolnjevanjem svojega programa, ki bo v končni fazi razgrnil pred nami vso telesno kulturno in športno dejavnost. V izpolnjevanju tega programa, v konkretizaciji tega dela pa bomo nedvomno sodelovali vsi. Sodelovali resnično, vsebinsko.

Študentje — nosilci športne dejavnosti

To je trditev in odraz dejanskega položaja. Nosilci v študentskem športnem društvu Olympiji, nosilci v programu Zveze študentskih športnih organizacij, nosilci v programu univerze.

Tudi pri zastavljanju nalog, programov in planov.

Ko ugotavljamo, da so študentje

Olympia - prvak v badmintonu

Tekmovalje za naslov ekipnega prvaka Slovenije za leto 1962 je pravkar končano. Nastopale so ekipe SSD Slavije iz Vevč, Srednje šole za telesno vzgojo iz Murske Sobote, BA Elan iz Begunj, ABK Olympija I in II ter ekipa indonezijskih študentov. Po daljšem premoru smo videli v Ljubljani zopet kvalitetno tekmovalje. Zaradi finančnih in organizacijskih težav nekaterih klubov namreč nekaj časa razvoj badmintona v Sloveniji ni tako naglo napredoval, kakor smo bili vajeni doslej. Trenutna kriza je prešla. Ekipno prvenstvo je pokazalo, da prekinitev ni imela posledice.

Prvo mesto je s premočjo osvojilo prvo moštvo Olympie. To smo tudi pričakovali, zakaj ta klub po kvaliteti v Sloveniji še vedno nima resnega tekmeča. Bolj izenačene in zato ostreje borbe so bile med moštvoma Slavije, Olympie II in indonezijskimi študenti. Slavija je upravičeno zasedla drugo mesto. V tej ekipi so bili nekateri znani tekmovalci, ki so doslej nastopali za Papirničarja iz Vevč. Med njimi moramo omeniti Cerarja, ki je bil skoraj na vseh dosedanjih republiških prvenstvih posameznikov kandidat za višje mesto.

URNIK VADBE

V TELOVADNICI TVD »PARTIZAN« TRNOVO:

Fakulteta za naravoslovje in teh nologijo:

Ponedeljek: 14—15.30 Odbojka — 15.30—17 Atletika
Sobota: 14—15.30 Kosarka — 15.30—17 Vaje na orodju

Fakulteta za elektrotehniko:

Petek: 14—15.30 Odbojka — 15.30—17 Atletika
Sobota: 9.30—11 Vaje na orodju

Fakulteta za strojništvo:

Petek: 14—15.30 Odbojka — 15.30—17 Atletika
Sobota: 8—9.30 Kosarka — 11—12.30 Vaje na orodju

Ekonomska fakulteta:

Petek: 14—15.30 Odbojka — 15.30—17 Atletika
Sobota: 8—9.30 Kosarka — 11—12.30 Vaje na orodju

Fakulteta za gradbeništvo, arhitekturo in geodezijo:

Petek: 14—15.30 Odbojka — 15.30—17 Atletika
Sobota: 8—9.30 Kosarka — 11—12.30 Vaje na orodju

V TELOVADNICI OSNOVNE ŠOLE »PREŽIHOV VORANC«:

Filozofska fakulteta:

Ponedeljek: 19—20.30
Sreda: 19—21
Četrtek: 19—21

Sportne zvrsti bodo določili kasneje

Pravna fakulteta:

Ponedeljek: 20.30—22

Sportne vesti bodo določili kasneje

V TELOVADNICI TVD »PARTIZAN« MOSTE:

Medicinska fakulteta:

Torek: 14—16 Kosarka I
Sreda: 19—20.30 Vaje na orodju
Petek: 15.30—17 Odbojka I
Sobota: 14—15.30 Vaje na orodju — 16.30—17 Odbojka II
17—18.30 Kosarka II

Biotehnična fakulteta:

Sreda: 17.30—19 Odbojka
Sobota: 8.45—11.45

Sportne zvrsti bodo določili kasneje

najbolj aktivni v našem športnem društvu, je to povsem razumljivo. Najbolj je izoblikovalo svojo podobo, njegova vodila so jasna, študentje so jih sprejeli in se za njih tudi bojujejo. V obeh naslednjih primerih so študentje resda tisti, ki so edini nosilci telesnokulturnega in športnega programa. Toda delo obeh organizacij še ni tako daleč prodrl v zavest študentov, da bi ti povsem zavestno pristopili k izpolnjevanju programa obeh organizacij.

Univerza in šport

Komisija za telesno kulturo in predvojaško vzgojo ima po mojem mnenju dve bistveni nalogi: a) usmerjanje celotne telesnokulturne dejavnosti na univerzi in b) organiziranje fakulta-

tivne in v perspektivi obvezne telesne kulture na univerzi v sklopu univerzitetnega študija vsaj na prvi stopnji izobraževanja.

Iste naloge

Zveza študentskih športnih organizacij sedaj še ne sme spremeniti svoje vloge. Njene naloge ostajajo slej ko prej iste: organizacija telesnokulturnega in športnega dela študentov na univerzi, pobuda za organizacijo športnih odborov na posameznih fakultetah, vzpodbujanje notranjega programa v teh osnovnih organizacijah, pobuda za vključevanje študentov v telesnokulturno in športno delovanje na univerzi, organizacija tekmovalj ipd. Toda uresničitev tega je odvisna od študentov samih, njihove organizacije, in ne le športne, na posameznih fakultetah. Uresničitev tega programa je tudi naloga ZŠJ v celoti.

Vrhunski šport

Študentsko športno društvo Olympija je v tem sestavu nedvomno tista organizacija, ki je v svojem večletnem delu največ dosegla; vrhunsko kvaliteto v vrsti športnih panog, ki jih goji. Takih prizadevanj in takega poleta ne bi smeli omejevati s preveč zahtevnimi željami po vključevanju Olympije v program pomoči in oblikovanja športnega življenja na univerzi, saj je Olympija kot študentski kolektiv najbolj učinkovita propaganda za prav tisto, kar hočemo: vključevanje študentov v telesnokulturno in športno delovanje.

Se obrobni primer klubov, ki v študentskem kolektivu Olympija ne dosegajo norm in zahtev kot jih ta postavlja! Prav je, da o njih z vso resnostjo razpravljamo kolektiv, v katerem so zrasli, posebno, če v dolgoletnem delu niso niti kvalitetno niti organizacijsko uspeli doseči več, kot so.

Celovitost in skupnost problema vključevanja študentov v telesnokulturno in športno dejavnost zahteva, da vsak izpolnjuje svoje naloge, da vsak da poln prispevek skupnim prizadevanjem, ki smo jih omenili v uvodu. Tako izpolnjevanje nalog pa o nedvomno privedlo tudi do tistega, o čemer sedaj toliko govorimo: do sodelovanja. Toda zamenjajmo to besedo z aktivnejšo: delo; skupno, požrtvovalno, aktivno in zlasti ustvarjalno.

RP

Janko POPOVIČ

Florijan: memoari

3

V prejšnji številki sem vam obljubil napisati, kako sem prišel kot avtor Florijanovega foruma. Torej...

Predvsem nekaj nujnih pojasnil: Florijanov forum, to je bil takrat družbeno upoštevani faktor v študentskem življenju; zavestna sila bi celo lahko rekli. Upoštevali so me zelo, lahko bi rekli, kar 100%. Le izhodišči sta bili nekaj oddaljeni — strokovnjak bi točno izračunal kar 180% in bi še laikom pojasnil: torej prav nasprotno.

Prvikrat sem uspel na ta način:

Kot zastopnik demokratičnega študentskega tiska, Tribune, so me poslali na neko skupščino združenja Zveze študen-

tov. Lepo so me sprejeli in posadili med goste. Za pozornost sem se jim moral seveda revanžirati. Za to sem imel tudi lep namen, vmes pa je prišla višja sila — tehnični urednik. Moj skrbno spisani članek — lahko bi bil kar pravi zapisnik skupščine — je ob pomanjkanju materiala za zabavno stran uvrstil kar tja. Vsa čitajoča publika te strani (takrat je štela že 68 navdušenih bralcev) je moj uspeh lepo pozdravila. Vseeno sem dlje časa hodil v kino Vič raje preko Rožnika in rožnodolskih vrtov, ker so bili kolegi z združenja neprijateljsko razpoloženi.

Takoj lahko dodam, da nam sedanjí »tehnicov«, žal, podobnih stvari ne počneja, čeprav bi dve ali tri podobne reči na mesec jaz osebno lepo pozdravil. Prav gotovo namreč prispevajo k dvigu kvalitete zabavne strani oziroma zmanjšujejo nekvalliteto drugih strani, poleg tega pa skrbijo za živahnost na fakultetah, ali kjerkoli drugod študentje sicer živijo.

Drugič spet sem se zavzel za seminar v Ankaranu. Moj nasvet so odgovorni činitelji vzeli dobesedno (seveda z nujno korekturo že omenjeni 180%). Seminar je takoj dobil delovni značaj in se ga še do danes ni iznebil. Jasno, da vsled tega ne zahajam več srčno rad — na seminar, seveda.

No, pa sem nastopal tudi splošno priznane cilje. Že leta je tega, kar sem

nad študentsko rajo dvignil zastavo prohibicije. Malo ozko sem gledal na problem, saj sem vzdržnost oziroma prizanesljivost terjal le za množične pokole vina ob priliki brucovanj. Ker seveda ne smem spremeniti plašča, se pridružim procesiji, ki se ob sobotnih plesih vije od Naselja do Katrice. Nazaj se večkrat niti ne vije, ampak vse kaj drugega, ker nastopa pri udeležencih poglavje iz fizike ki nas uči o sorazmerju med prostornino in napetostjo.

V zadnjem času ste lahko opazili v Tribuni precej popravkov, medtem ko prave napake niti niso bile vse popravljene. Gotovo vas zanima, kako je bilo s temi stvarmi v dobrih, starih časih.

ŠKORPJONČKI

DOMA IN PO SVETU: Vendar tokrat le doma in ne po svetu. Kaj? boste vprašali. In Škorpjonček vam pove: PROHIBICIJA.

Dragi Škorpjončkovi bralci! V Študentovskem naselju v Ljubljani je zavladala divja doba prohibicije. Na sobotnih plesih ne točijo več alkoholnih pijač. Naš dopisnik Janez Žolna poroča, da je ta prohibicija tako striktna, da niti njemu, ki ima nos, ni uspelo izvrtati kapljice. Tam za pultom se je blestel le stari, dobri sadni sok. Orkester je igral stare čikaške iz dobe prohibicije. Kot pa je bilo v navadi v dobi ameriške prohibicije, so tudi tukaj po kotih pili iz petlitrskih steklenic. Enega izmed obiskovalcev je naš dopisnik po končanem plesu intervjuval:

»Tovariš, kaj mislite o prohibiciji?«

»Ou, prohibišn?« se mu je zakolcalo. »O. K. Perfektno, kc...« Več naš dopisnik ni izvedel, ker se je vprašanemu prehudo zakolcalo.

MEDNARODNI DOGODKI: V staro, sveto deželo se je podala akademikova karavana. Ko je prispela, je najprej zagledala puščavo.

SPORT IN ŠAH: O tem na tej strani ne bomo poročali, ker si še nismo povsem na jasnem s tekočimi dogodki. Vendar pa v primeru neke zmage objavimo parte (za premagance!)

IZ NAŠIH KRAJEV: Študentje miličniki so se odselili v svoje kraje.

JAZZ RUBRIKA: Kot ste morda opazili v prejšnji številki, je uredništvo Tribune objavilo aktualno karikaturu, na kateri smo videli dvoje muck, ki sta verjetno peli žalosten blues. Uredništvo Škorpjončka je sklenilo, da bo vsakokrat komentiralo aktualne jazz dogodke. Tokrat je beseda o orkestru »AD HOC« (trenutno se peče na afriškem sončku). Nekemu kulturnemu uredniku Tribune se ne posreči napisati »AD HOC«. Pred nedavnim je iz njegovega zapisa namesto »AD HOC« nastalo »AC HOC«. Pojasnilo uredništva Tribune: »Kriv je tiskarski škratek«. Pojasnilo uredništva Škorpjončka: »Zakaj škratek? Prekorigirajmo ga raje v škratek.«

FILM: V Ljubljani igra film »Minuta za humor«. (Tokrat ni tiskarskega škratek!)

Pričujoča zgodba je ena izmed tistih, ki jih zaradi grozljivosti niso dovolili prirediti Hitchcocku za televizijo. Zgodba pripoveduje o divjačinah in lovu — posebne vrste. Da pa ne bi svojih bralcev po nepotrebnem razburjali, smo se odločili, da bomo zgodbo objavljali v nadaljevanjih. Tako bodo naši bralci po koščkih spoznali to najnevarnejšo divjačino in telefoni na klinakah in bolnišnicah za živčne zlo-me ne bodo zvonili.

Piše:

Richard Conell

»Tam na desno — nekje — je velik otok,« je rekel Whitney. »Ta otok je pravzaprav skrivnost...«
»Kakšen otok je to?« ga je vprašal Rainsford.
»Stari zemljevidi ga imenujejo 'Otok ladijske pogube',« je odgovoril Whitney. »Sugestivno ime, mar ne? Mornarji imajo čuden strah pred tem področjem. Ne vem, zakaj. Neke vrste praznoverje...«
»Ne morem ga videti,« je pripomnil Rainsford, ki je skušal videti skozi vlažno tropsko noč, ki je bila otipljiva, kot da bi stisnil njeno gosto, vročo temo okoli jahte.

»Ti imaš dobre oči,« je rekel Whitney in se zasmejal, »in videl sem te, kako si si izbiral losa v rjavem grmičevju na slapu na dvesto metrov, pa sedaj ne moreš v tej karibski noči brez mesečine videti niti dve milj daleč.«

»Niti dva metra,« je priznal Rainsford. »Uh! Saj je kot moker žamet.«

»Dovolj svetlobe bo v Riu,« je obljubil Whitney. »V nekaj dneh bomo tam. Upam, da so puške za lov na jaguarja že prispelle iz Kurdeya. Imela bova dober lov, tam ob Amazonki. Silen šport je lov.«

»Najboljši šport na svetu,« se je strinjal Rainsford.

»Za lovca,« je pripomnil Whitney, »ne pa za jaguarja.«

»Ne šali se, Whitney!« je rekel Rainsford. »Ti si lovec na veliko divjačino, ne pa filozof. Koga briga, kaj jaguar čuti?«

»Mogoče pa jaguar čuti,« je menil Whitney.

»Bah! Saj vendar nimajo razuma.«

»Čeprav. Pa vendar mislim, da eno stvar razumejo — strah. Strah pred bolečino in strah pred smrtjo.«

»Neumnost,« se je smehljajl Rainsford. »To vroče vreme te je naredilo mehkega, Whitney! Bodi realist! Svet sestavlja dva razreda: lovci in divjačina. Na srečo sva midva lovca. Ali misliš, da smo pustili otok že za seboj?«

»Ne vem, ko je pa tako temno. Upam, da smo.«

»Zakaj?«

»Ker je ta otok na slabem glasu.«

»Ljudožerci?« je namignil Rainsford.

»Težko. Celo ljudžerci ne bi hoteli živeti na takem, od boga pozabljenem otoku. Ali nisi opazil, da je posadka danes malce živčna?«

»Da, malce čudni so, moram priznati. Celo kapitan Nielsen —.«

»Da, celo ta trdni stari Šved, ki bi šel prosit samega hudiča za ogenj. Iz njegovih ribje modrih oči sem videl tak pogled kot še nikoli prej. Vse, kar sem mogel izbrskati iz njega, je bilo: 'Ta otok je na slabem glasu med mornarji, sir.' Potem mi je zelo temačno rekel: 'Ali ne čutite, kot da bi bil zrak okoli nas v resnici strupen?' Sedaj se ne smeš smejati, če ti povem, da me je nenadoma stresel mrz.«

»Takrat ni bilo vetra. Morje je bilo ravno kot okensko steklo. Takrat smo pluli mimo otoka. To, kar sem čutil, je bil nek notranji mrz — neke vrste občutek nenaadne groze.«

»Gleata domišljija,« je rekel Rainsford. »Praznoveren mornar lahko okuži s svojim strahom celo posadko.«

»Morda. Toda včasih se mi zdi, da imajo mornarji nek poseben čut, ki jim pove, kdaj so v nevarnosti. Včasih se mi zdi, da je zlo oprijemljiva stvar, z valovno dolžino, kot jo ima zvok ali svetloba. Nevarno mesto lahko, tako rekoč, oddaja tresljaje nevarnosti. Kakor že, vesel sem, da smo prišli ven iz tega področja. No, mislim, da bom sedaj legel, Rainsford.«

»Jaz nisem zaspan,« je rekel Rainsford. »Gori na palubo grem pokadit še eno pipo.«

»Lahko noč torej, Rainsford! Nasvidenje pri zajtrku.«

»V redu. Lahko noč, Whitney.«

Nobenega zvoka ni bilo v noči — le zamolklo bitje stroja, ki je hitro gnal jahto skozi temo, ter šumljanje in šelestenje propelerja.

Rainsford je slonel v ladijskem ležalniku in brezbrizno puhal svoj najljubši šipek. »Tako temno je,« je pomislil, »da bi lahko spal, ne da bi zaprl oči; noč bi imel namesto vek —.«

Nenavaden zvok ga je presenetil. Slišal ga je z desne, in njegova ušesa, ki so bila izurjena v teh stvarih, se niso mogla zmotiti. Zopet je zaslišal zvok, in zopet. Nekje, tam v temi, je nekdo trikrat ustrelil.

Rainsford je hitro skočil k ograji. Upri je oči v smer, od koder so prihajali strelji, toda to je bilo tako, kot bi hotel pogledati skozi zid. Preskočil je ograjo in tam lovil ravnotežje, da bi bolje videl; pipa mu je padla iz ust. Stegnil se je za njo; kratek, hripav krik je prišel z njegovih ustnic, ko je spoznal, da je šel predaleč in da zgublja ravnotežje. Krik je udušila kot kri topla voda Karibskega morja, ki ga je pokrila.

Boril se je, da je splaval na površino in hotel je zakričati, toda voda, ki je vrela izpod propelerja hitre jahte, mu je pljusnila v obraz in slana voda mu je napolnila odprta usta ter mu jih zamašila. Obupano se je z močnimi odrivi pognal za umikajočimi se lučmi jahte, toda nehal je plavati, ko je prešel nekaj metrov. Neka določena hladna razsodnost je prešla vanj; ni bilo prvič, da je bil v napelem položaju. Bilo je mogoče, da bi njegove krike slišal nekdo na jahti, toda ta možnost je bila vse manjša in se je z oddaljujočo jahto, ki je brzela naprej, vse bolj manjšala. S težavo se je znebil obleke in kričal z vso močjo. Luči na jahti so medele; potem jih je noč povsem prekrila.

Rainsford se je spomnil strelcev. Prišli so z desne in vztrajno je zaplaval v tisto smer; plaval je počasi; s preudarnimi zamahi je hranil svoje moči. Na videz neskončno dolgo se je boril z morjem. Obupan je začel šteti zamahe. Bržkone jih je naštel sto in takrat —

Rainsford je slišal krik. Prišel je iz teme, visok, vrečeč krik, krik živali v skrajnosti tesnobe in groze.

Ni spoznal živali, ki je imela tak krik; tudi ni poskušal; s svežo močjo je zaplaval proti kriku. Potem ga je znova zaslišal; toda odrezal ga je drug, kratek.

Se nadaljuje

Najnevarnejša divjačina

OD JUTRA DO VEČERA

Centralna tehnična knjižnica v Tomšičevi ulici je bila doslej znana le majhnemu krogu stalnih obiskovalcev. Toda z vsakim dnem zahaja v te »znanstvene« prostore vedno več in več študentov: nekateri zaradi tega, ker nimajo druge prostora za svoj študij, drugi spet zaradi priročnosti knjižnice, saj jim ta lahko postreže z bogato zalogo knjig, priročnikov, obširnih tehničnih del in podobno.

Ko smo obiskali študijsko knjižnico, je bila ura nekaj minut čez sedem. Bili smo prav presenečeni, saj so bila že skoraj vsa mesta zasedena. Značilno delovno vzdušje je bilo čutiti, ko smo stopili v te sicer zelo utesnjene prostore.

Razgovor z obiskovalci nam je nakazal precej problemov. Tako so nam povedali, da zahajajo v študijsko knjižnico študentje dveh vrst: eni si iščejo študijskih pripomočkov in raznih znanstvenih tehničnih knjig, ki si jih potem sposodijo, da lahko doma študirajo, drugi študentje tehničnih fakultet pa najbrž druge nimatejo miru in prostora, pa se to zadržujejo in študirajo. Žal do sedaj še ni bilo poskrbljeno, da bi lahko vsi dobili svoj sedež v tehnični knjižnici. Po principu: kdor prvi pride, prvi melje, prihiti študentje že navsezgodaj in zasedejo bori 57 prostorov, kolikor jih ima knjižnica na razpolago. Drugi, ki pridejo pozneje, morajo seveda počakati, da kdo vstane, ali pa oditi praznih rok. Najbrž odložijo študij na naslednji dan. Ko že govorimo o prostoru, je zanimiv podatek, da je vseh teh 57 stolic, pulov in študentov stisnjenih na komaj 6 m površine. To je 1.11 m na osebo, kar znaša več kot 100 odstotkov manj kot predpisujejo obstoječi predpisi.

UPRAVNIKA

smo v pisarni vprašali še o drugih problemih knjižnice. Letno poročilo govori o tem, kako bi delovanje Centralne knjižnice organizirali, da bi se bolj služila svojemu namenu. Predvsem bi morali najprej najti ustrezne prostore. V ta namen je bil že sklican sestanek dekanov tehničnih fakultet, kjer so poudarili pomen centralne tehnične knjižnice in priporočili, da se poiščejo za pisarne raznih tehn. fakultet, ki so v stavbi, drugi prostori, sedanjí pa naj se odstopijo knjižnici. Tako bi problem vsaj začasno rešili. Toda fakulteta za naravoslovje in tehnologijo se ni držala tega sklepa in tako ima še svoje pisarne v Tomšičevi ulici. Teh pet sob bi se dalo koristno uporabiti za razširitev čitalnice. Zaradi tega menijo študentje, je dejal tovariš upravnik, da se morajo čimprej najti ustrezni prostori za študij, saj so študijski pogoji čedalje težji in so študentje na knjižnico postali zelo navezani.

In še nekaj besed o Centralni tehnični knjižnici: V svoji bogati zbirki raznovrstnih knjig, ki jih je preko 46 tisoč, so med drugimi številne strokovne revije iz vsega sveta, tako da so obiskovalci lahko na tekočem, kaj se dogaja v znanosti in tehniki. Knjižnica si je zadela nalogo, da si bo oskrbela tehnično dokumentacijo, o kateri so govorili na nedavnem simpoziju o tehnični in znanstveni dokumentaciji.

Število obiskovalcev iz meseca v mesec narašča. — V lanskem šolskem letu — so izposodili knjige nad 27 tisočkrat, tako da je število izposojenih knjig preseglo 86.000. S takim številom knjižničnega fonda se lahko pohvali le malokatera knjižnica s tehničnega področja pri nas. To pa nam tudi pove, da so knjižnični fondí živi in skoraj vsi v prometu.

Milan Mladenović

Pet minut po kosilu pred drugim blokom v Naselju

POHOD KLUBA KOPRSKIH ŠTUDENTOV PO KRASU

PO PIVŠKEM

Ze lansko leto so študentje pokrajinskega kluba okraja Koper sklenili, da organizirajo partizanski pohod po Krasu, ali točneje, po Pivškem. Pred kratkim so ta pohod izvedli. Udeležilo se ga je okrog 50 članov kluba in nekaj povablencev — srednješolske, delavske in kmečke mladine iz okraja Koper. Pohod je trajal dva dni. Udeleženci so spotoma obiskali nekatere partizanske vasi in položili vence na spomenike padlih borcev. Spominu padlih so se pridružile tudi komemoracije, ki so jih izvajali recitatorji in del pevcev Primorskega akademškega zbora »Vinko Vodopivec«.

Udeleženci pohoda, ki se je začel v Postojni in končal v Ilirski Bistrici, so bili povsod pristrčno sprejeti s strani domačinov, ki so bili navdušeni nad kratkimi mitingi, ki so jih priredili študentje. Zatrjevali so, da jih morajo prihodnje leto spet obiskati.

Partizanski pohod Koprčanov je naletel na veliko zanimanje, odobravanje in pomoč pri političnih organizacijah. V Ilirski Bistrici so udeležencem pripravili sprejem, na katerem je govoril predsednik občinskega odbora in poudaril važno vlogo, ki jo imajo študentje, če sodelujejo in spremljajo razvoj v okraju in komuni. Pohvalil je delo pokrajinskega kluba, ki si je s pohodom kot z eno izmed oblik dela, pridobil mnogo simpatij.

Udeleženci pohoda so zadovoljni, saj so povsod lepo uspeli in želi priznanja. Marsikdo je sklenil, da se bo drugo leto spet priključil onim, ki bodo odšli na pohod. Odbor, ki je prireditev izvedel, pa se bo trudil, da bo v svoje vrste pritegnil še več delavske in kmečke mladine.

TaM

NOVICE S FAKULTETE ZA STROJNIŠTVO

Letos je končala prvo stopnjo prva generacija študentov, ki študirajo po novem študijskem sistemu. Diplomno je uspešno opravila tretjina študentov.

Lani so delovali štirje centri za izredne študente strojništva: v Ljubljani, Kranju, Kopru in Goraždu. Letos sta samo še dva (Goražde in Kranj sta odpadla), pa tudi v teh dveh preostalih centrih se je število slušateljev v primerjavi z lanskim letom močno znižalo.

Pomanjkanje asistentov je še vedno precej problem na fakulteti. Samo majhna primerjava: na beograjski fakulteti pride na enega asistenta devet slušateljev, v Ljubljani pa trinštirideset.

Se en statistični podatek: Na en sedež v predavalnicah in risalnicah pride 2.6 študenta.

V kratkem bo ustanovljen inštitut za strojništvo in tehnologijo. To bo organizacijsko samostojna enota, vendar tesno povezana s fakulteto in industrijo. Inštitut bo služil predvsem raziskovalnim nalogam.

Letne skupščine uprave fakultete za strojništvo se je razen učnega osebja in študentov udeležilo tudi večje število pred-

stavnikov industrije. To kaže na zanimanje podjetij za nove visokokvalificirane kadre. Na tej skupščini so med drugim poudarili, da je bilo sodelovanje med študenti in profesorji zadovoljivo. Razpravljali so tudi o gradnji nove fakultetne stavbe in ugotovili, da se vprašanje gradnje le s težavo premika z mrtve točke. Glavni vzrok za to so finančna vprašanja.

Pomanjkanje lastnih prostorov je na fakulteti tako občutno, da je letošnji prvi letnik začel predavanja s precejšnjo zamudo. Na žalost tudi druge fakultete ne kažejo dovolj razumevanja za ta problem. Tako je zahtevala fakulteta za elektrotehniko za eno samo šolsko uro v njeni predavalnici celih 5000 dinarjev za odškodnino. Koliko bi to nanese v dveh semestrih?

Ljubljanski strojniki bodo letos gostitelji tradicionalnega »Tedna strojništva«. V ta namen so že ustanovili posebni pripravljalni odbor.

Prav tako so že v teku priprave za proslavo 29. novembra, ki jo bodo organizirali skupaj z Višjo šolo za medicinske sestre.

Jure Janžek

Od Maribora

MARIBOR: Na višjo tehnično šolo v Mariboru se je letos vpisala že četrta generacija; zato sodi šola med najstarejše visokošolske zavode v tem mestu. Po številu izdanih učbenikov oziroma zapiskov pa je med zadnjimi v Mariboru. Predmetnik na vseh petih oddelkih obsega približno 25 predmetov. Študentje so potožili, da nimajo na rapologo enotnih učbenikov, kjer bi bila snov, ki so jo predavatelji predavali, strnjena in so zaradi preoblike učbenikov, ki jih morajo iskati — preobremenjeni.

ZAGREB: Univerzitetni svet v Zagrebu je odločil, da se študentom ne bo več izplačevala subvencija v obliki blokov kot pomoč za hrano, temveč kar v gotovini. Do te spremembe je prišlo zlasti zaradi tega, ker je postala blagajna študentskega Centra (kot naše Naselje) prava menjalnica, kjer so študentje prodajali bloke, da so dobili denar. Univerzitetni svet je na seji sprejel tudi nov pravilnik o dajanju dotacij rednim študentom. Višina pomoči bo od tisoč do tri tisoč dinarjev in bo odvisna od študentovega materialnega položaja in študijskih uspehov, ne pa več toliko od družbeno-politične aktivnosti.

BEOGRAD: Na elektrotehnični fakulteti so podelili v zadnjih dneh oktobra 203 diplome študentom, ki so uspešno zaključili 1. stopnjo na fakulteti. Diplomanti so dobili naslov obratnega inženirja. Zanimiv je podatek, da je to prva generacija, ki študira po sistemu stopenjskega študija in da 443 študentov iz te generacije še ni uspelo opraviti vseh izpitov in priti do diplome prve stopnje.

SARAJEVO: Na seji Fonda za dodeljevanje kreditov v Sarajevu, so odločili, da bodo podelili kredite le 300 študentom, čeprav je prošelj veliko več. Za šolsko leto 1962/63 je na razpolago 50 milijonov dinarjev. Krediti bodo v višini 11.000 do 15.000 dinarjev.

ZAGREB: Združenje študentov pravne fakultete v Zagrebu je te dni izdalo brošuro z naslovom: Razprava o prednačrtu ustave. V njej so zbrana predavanja in diskusije s seminarja, ki je bil organiziran za aktiviste univerze v Zagrebu. Na tem seminarju so se udeleženci spoznali z osnovnimi aspekti prednačrta ustave, obenem pa so se usposobili za predavatelje ustavne materije. Izdana brošura je namenjena v prvi vrsti študentom in naj bi jim služila kot pripomoček pri razjasnjevanju osnovnih postavk nove Ustave. Študentje iz Zagreba so z veseljem sprejeli to akcijo pravne fakultete. K izdaji brošure so pripomogli tudi Glavni odbor SZDL Hrvatske, CK LMS in Univerzitetni odbor Zveze študentov.

do Skopja

Tribuna - glasilo Zveze študentov
— Izdaja univerzitetni odbor ZSJ —
Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Jože Sušmeij; glavni urednik Niko Tičar — Uredništvo in uprava, Tribuna Poljanska 8/II, telefon 30-123 — tekoči račun 600-14/3-367 — Letna naročnina 400 dinarjev, posamezni tizod 20 din — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Tisk: CP Delo, Ljubljana, Tomšičeva 1. tel. 23-522.

tribuna